

×

⌵

חיפוש

⌵

×

דמוקרטיה

לא נמצאו התאמות

כותרות

עמודים

תוצאות

לא הצלחנו למצוא את מה שחיפשת.

מקרא מגילה

בניגוד למה שמנסה לייחס לה מחנה השמאל, מגילת העצמאות נוסחה כהצהרה מדינית בלבד ולא כמסמך מכונן לצביונה של המדינה שתקום. לא במקרה, אפילו המילה דמוקרטיה אינה מופיעה בה

// יוני רוטנברג

אתגרתא

בשבע 1041 | כ"ט בניסן תשפ"ג, 20.04.23

בארץ ישראל קם העם היהודי, בה יעוצבה דמותו הרוחנית הדתית והמדינית, בה חי חיי קוממיות ממלכתית, בה יצר ובסי תרבות לאומיים וכלל אנשיים והוריש לעולם כולו את ספר הספרים הנצח.

לאחר שהוגלה העם מארצו בכוח הזרוע שמר לה אמונים בכל ארצות פוזרו ולא חדל מתפלה ומתקוה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חירותו המדינית.

מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה חזרו היהודים בכל דור לשוב ולהארוז במולדתם העתיקה ובדורות האחרונים שבו לארצם באמונים וחלוצים מעפילים וגעים הפריחו נשמות החיו שפתם העברית, בנו כפרים וערים והקימו ישוב גדל והולך השליט על משקו הערבותו, שומר שלום ומגן על עצמו, מביא ברכת הקידמה לכל תושבי הארץ ונושא נפשו לעצמאות ממלכתית.

בשנת תרנ"ז (1897) נתכנס הקונגרס הציוני לקול קריאתו של הגה דהון המדינה היהודית, תאודור הרצל והכריז על זכות העם היהודי להתקומה לאומית בארצו.

זכות זו הוכרה בהצהרת בלפור מיום ב בנובמבר 1917 ואשרה במידע מועם אבר הלאומים, אשר נתן במיוחד תוקף בין לאומי לקשר ההיסטורי שבין העם היהודי לבין ארץ ישראל ולזכות העם היהודי להקים מחדש את ביתו הלאומי השואה שנתחוללה על עם ישראל בזמן האחרון בה הוכרעו לטבח מיליונים יהודים באירופה הוכחה מחדש בעליל את ההכרה בפתרון בעית העם היהודי מחוסר הצלחת העצמאות על ידי הידוש המדינה היהודית בארץ ישראל אשר תפתח לרוחה את שפרי המולדת לכל יהודי ותעניק לעם היהודי מעמד של אומה שווה בזכויות בתוך משפחת העמים.

שארית הפליטה שניצלה מהטבח הנאצי האיום באירופה ויהודי ארצות אחרות, לא חדלו להעפיל לארץ ישראל, על אף כל קושי מיעה וסכנה ולא מסקן לטביע את זכותם להיו כבוד חירות ועמל ישרים במולדת עמם.

במלחמת העולם השנייה תרם הישוב העברי בארץ את מלוא חלקו למאבק האומות השואהרות חירות ושלום נגד כוחות הרשע הנאצי ובדם חילוי ובנאמיו המלחמתי קנה לו את הזכות להמנות עם העמים מייסדי ברית האומות המאוחדות.

ב־29 בנובמבר 1947 קיבלה עצרת האומות המאוחדות החלטה המחייבת הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, העצרת הבעה מארג תושבי ארץ ישראל באחוז בעצמם בכל הצעדים הנדרשים מעדם הנחן לביצוע ההחלטה הכרה זו של האומות המאוחדות בזכות העם היהודי להקים את מדינתו אינה ניתנת להפקעה.

זהו זכותו הטבעית של העם היהודי להיות בכל עם ועם עומד ברשותו טעים במדינתו הריבונית.

לפיכך נתכנסנו אנו חברי מועצת העם, נציגי הישוב העברי והתנועה הציונית, ביום סיום המנדט הבריטי על ארץ ישראל ובתוקף זכותנו הטבעית וההיסטורית ועל יסוד ההחלטות עצרת האומות המאוחדות אנו מכריזים בזאת על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, היא מדינת ישראל.

אנו קובעים שהחל מרגע סיום המנדט, הליכה, אור ליום שבדנו אייר תש"ח 15 במאי 1948 ועד להקמת השלטונות הנבחרים והסדירים של המדינה בהתאם לחוקה שתקבע על ידי האספה המכוננת הנבחרת לא יאוחר מ־1 באוקטובר 1948 – תשעל מועצת העם כמועצת מדינה זמנית, ומסד הביצוע שלה, מנהלת העם, יהווה את הממשלה הזמנית של המדינה היהודית, אשר תיקרא בשם ישראל.

מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקליטת גלויות השקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה, ותהא מושתתת על

יום הזיכרון:

אליענה מנדלברנר ממלאת את צוואת אחיה שנרצח בגיל 13 עניין אישי, רבקי גולדפינגר

יום העצמאות:

עפרה לקס וחנה קטן על הדגל שמאחה את הקרעים ויאיר יעקבי על הכדורגל ומיני ישראל שעדיין יכולים לאחד אותנו

חוגגים עצמאות והאקדמית חמדת מעניקה לכם

75%

הנחה בדמי ההרשמה!

לנרשמים עד י"ג באייר תשפ"ג | 4 במאי 2023

תואר שני M.Ed.

שנה אחת בקמפוס

בתוכניות:

ניהול וארגון מערכות חינוך |
התרבות היהודית בזיקתה אל התנ"ך והוראתה |
חינוך מדעי בהתמחויות: מדעים/ מתמטיקה |
חינוך מיוחד*

תואר ראשון B.Ed.

יומיים בשבוע בקמפוס

בחוגים:

מתמטיקה | מדעים | אנגלית | ספרות | מקרא |
תושב"ע | הגיל הרך | חינוך מיוחד +
הוראה מותאמת (מתקנת)
בקריאה, כתיבה וחשבון

נרשמים לתואר ראשון ותעודת הוראה ומקבלים מחשב נייד מתנה! בכפוף לתקנון

רכבת

אפשרות לשילוב
מדרשה באקדמיה

אחת לחודש
למידה מרחוק

החזר שכר
לימוד ל-M.Ed.
בכפוף לתקנון משרד החינוך

מערך מלגות
נרחב

שנה ראשונה
חינם ל-B.Ed.
בכפוף לתקנון משרד הביטחון

*אשכולות ידע עיקריים: לקויות למידה/ אוטיזם
הענקת התואר מותנית באישור המל"ג

כשחוסן פוגש אמונה וחינוך

טעים אשששש... להתבשר

טירת צבי מאחלת יום עצמאות שמח לכל בית ישראל

גל אור לנדס

טירת צבי

מוצרי טירת צבי בכשרות:
הרב דוד ורנר, חדרה.
הרב שלמה רוזנפלד, הרבנות האזורית עמק המעיינות.
הרב שלמה מחפוד, בד"ץ יורה דעה א' בד"ץ קהילות.

למהדרין יש
תנובה

ידידיה מאיר
yedidyameir@gmail.com

האולפנים נגד האולפנות

את סרטון הפורים מאולפנת חורב הקפדתי שלא לראות, אבל את התגובות המיותרות עליו
אי אפשר היה לפספס. וגם: השיחה המפתיעה עם מאיר שלו ז"ל

1 לא ראיתי את הסרטון של אולפנת חורב. כשאמרתי את זה לאנשים בתחילת השבוע הם לא האמינו לי. כשאני אומר את זה בסוף השבוע, ייקח להם שנייה להיזכר על מה אני מדבר.

וזאת גם הסיבה לכך שלא צפיתי בסרטון. אני לא אוהב להיות חלק מטרנד. ובטח שלא אוהב להיות חלק מטרנד מהונדס. כלומר, טרנד שמשהו יצר בצניות. וברור שהסערה המטורפת והמגוחכת סביב חורב (ראש הממשלה אשכרה הוציא גינוי רשמי לסרטון הכתרה של אולפנה!) עונה להגדרה הזאת.

אבל זאת רק סיבה אחת מדוע לא צפיתי בסרטון. הסיבה השנייה היא שראיתי מי מנסה לחולל את הסערה. מי מנסה לזעזע. עיתונאים ופוליטיקאים שבכל השנה מסיתים נגד הציונות הדתית ונגד החרדים (ונגד המזרחים שעכשיו הם פתאום כה קנאים לכבודם), במילים הכי קשות. והם עושים את זה לא בסרטון פורים אלא בכתבות טלוויזיה, בתחקירים, בדיווחים מלאי פאתוס. ופתאום עכשיו הם מזדעזעים לי מ"מופע הגזענות באולפנה". מצטער, לא מסכים להזדעזע. אני לא חלק מהמשחק הצבוע שלכם. אגב, לא ראיתי סערה כזאת כשחבר הכנסת (!) בועז ביסמוט סולק (!) מטסקים יום השואה (!) בבית כנסת (!). רק לדמיין מה היה קורה במדינה אם זה היה, למשל, חבר הכנסת חילי טרופר. אמור לי מה מזעזע אותך, ואומר לך אם גם לי מתחשק להזדעזע.

2 והייתה עוד קבוצה שנטלה חלק פעיל בליבוי ה"זעזוע" השבוע. היא תמיד פעילה מאוד במקרים מהסוג הזה. כותבים שגדלו במגזר וחונכו בו, ומאז לא מפספסים אף הזדמנות להשמיץ את מוסדותיו הנפלאים בבמות התקשורתיות שלהם. לא להתבלבל: מה שמפריע להם זה לא סרטון הפורים של אולפנת חורב. מה שמפריע להם זה אולפנת חורב. או אם נלך קצת אחורה: מה שמפריע להם זה לא תיעוד כזה או אחר של ציטוט לא פוליטיקלי קורקט שתחקירן מצא בשיעור של רב ממכינת עלי. מה שמפריע להם זה מכינת עלי. הם לא יפספסו אף תקלה מקומית כדי לצאת בענק נגד כל השיטה. ולא משנה אם מדובר ב"סערה" שקשורה לאיזה בית ספר בחמ"ד, להצגה בשבת ארגון, לשיבה תיכונית, לשירות הלאומי, לשיבת הסדר או לגרעין תורני. מי ייתן לי חרד"לניק ואנשכנו כחמור.

הסיבה השלישית והאחרונה שבגללה סירבתי ליטול חלק בעליהם על בנות הסרטון של חורב היא סיבה אישית. אני לא אויביקטיבי לגבי יוצרי סרטוני והצגות פורים באשר הם. כתלמיד ישיבה בינוני, ששניות התהילה היחידות שלו בכל השנה, ורגעי האושר והסיפוק שלו, היו קשורים בסרטוני פורים, קשה לי לבקר את אחי או אחיותיי ליצירה הפורימית, לא משנה מה רמתה.

3 וגם אם לא ראיתי את הסרטון המדובר, מהתגובות עליו היה בלתי אפשרי לחמוק, אפילו שממש ניסיתי. לית אתר פנוי מיניה. וכמה מבאס להיווכח שוב ושוב באיזו קלות אפשר לגרום למגזר שלם להיכנס למגננה ולחשבון נפש נוקב.

על מה, ריבוננו של עולם, אתם מתנצלים ככה? על זה שלפני ארבעים שנה בשיבות בני עקיבא לא היה נוסח עדות המזרח בימים הנוראים? נו בסדר, את עולם הישיבות הציוני-דתיות הקימו אנשים שהגיעו מפולין וליטא. אבל מי לומד בשיבות האלה היום? מי עומד בראשן היום? אין לי כוח אפילו להתחיל למנות שמות של ראשי ישיבות חשובים כמו הרב אלגזי, הרב זיני, הרב תורג'מן, הרב סבתו (כפול 2), הרב גיגי, הרב ששון. באמת, הרשימה עוד כל כך ארוכה. היום הציונות הדתית, על שלל מוסדותיה, היא המגזר הכי מגוון, הכי באינטגרציה, הכי לא גזעני. וזה עוד בלי שדברנו על הנישואין בין העדות בתוך המגזר.

צילום: אתר ליבא

מרחב רוחני מאוד מאוד גדול. אהוד בנאי

לחיות בארץ ישראל? אז אתה צריך לדעת שלמקום הזה יש תנאים, ואחד מהם הוא העניין של שבת. והטריד אותי שאני מופיע בשבתות, והרגשתי כמה שנים שאני מזויף איזה משהו. שאני משקר את עצמי בדבר הזה...

"אני לא מבקש כלום מאף אחד, רק מספר על תהליך שאני עברתי. שאלת אותי... ואז התחלתי לשמור שבת. השבת הייתה כמו איזה מין פתח שפתח לי מקום של הרבה הרבה - איך אני אגיד? - מרחב רוחני מאוד מאוד גדול, כל העושר הזה של ספרות יהודית, פילוסופיה יהודית. וגם מצאתי שהדבר הזה, איך שתקרא לו - ההתחזקות או החזרה בתשובה או מה שלא יהיה - פתח אותי. לא סגר אותי".

● ● ●
הרגע השני קרה הרבה קודם בחייו של בנאי. מתברר שכבר בהיותו ילד הוא התחיל לכתוב לעצמו מחשבות ושירים. והנה השיר הראשון שכתב במחברת. בראש הדף הוא כתב בכתב יד תאריך: "גבעתיים, ו' באב תשכ"ה 4.8.65". כלומר, בהיותו בן 12:

"איני רוצה להידמות לגדולי סופרי עולם / ואף איני רוצה להיות משורר גדול ומדופלם / אלא בשורות אלה במחברת צנועה / ברצוני לבטא רחשי לב / של נער בעל קורטוב של חורז / לכתוב שיר עצוב / ושיר עזול / על יפי הטבע / ויפי האדם / והשירים יישארו לזיכרון עולם / אם באיזה בית או שורה טעות תהיה / איתכם הסליחה / יען כי נחפז אני בכתביה / ואנא אל תקטרגו עליי רעה / מי ייתן וזיק המשורר שבי יוצת / ואז אכתוב להנאת זקן וטף / ולהנאתי עצמי".

● ● ●
מזל טוב, אהוד בנאי. שזיק המשורר שלך ימשיך להאיר את חיינו. שתמשיך להגשים, בדיוק מופלא כזה, את החלומות הצנועים של ילדותך.

הלוואי שחגיגות ה-70 של אהוד בנאי לא יסתיימו לעד. שתחנות הרדיו ימשיכו לשדר שוב ושוב את שיריו, לאחל לו איחולים, להשמיע את קולו היחודי, להביא את הרוח הטובה שלו. בין כל התוכניות והפרויקטים המיוחדים בלט ריאיון שלו בחול המועד פסח בגלי צה"ל. במשך שעותיים הוא סיפר לאודיה קורן ולנתן דטנר על תחנות חייו. שני רגעים ריגשו אותי במיוחד.

● ● ●

הראשון הוא הרגע שבו החליט לעבור ממסורתיות לא מחייבת לשמירת תורה ומצוות. "עניינים של אמונה תמיד העסיקו אותי", הוא סיפר, "מאוד עניין אותי הדבר הזה. ועם השנים, מעבר לזה שהייתה מסורתיות כזו ספרדית נעימה בבית, התחלתי לחקור את העניין היהודי. ואני אגיד בכנות: הטריד אותי שאני קורא בתורה - ואהבתי מאוד לקרוא בתורה, ואולי גם זה בזכות אבא שלי... וגם שירים כמו 'עיר מקלט' זה מושג תנ"כי, 'על הזהב' זה מושג תנ"כי, תמיד הייתה לי הרגשה שהמקורות האלה מביאים לי השראה - ואז אני קורא בתורה, ושאלתי את עצמי: למה הגענו דווקא לכאן, לארץ ישראל, אחרי כל שנות הגלות האלה? בגלל שאבות אבותינו שמרו על הזהות היהודית בכל מקום שבו הם היו. אבותיי בפרס ואבותיכם מאיפה שהם היו באירופה. ואז קם כאן דור שבעצם פירק את עצמו מהמטען הזה והקים את המדינה. ואני מאוד מאוד אוהב ומעריך את הדור של החלוצים, אבל אז, כשקראתי בתורה, ראיתי: 'אללה, יש כאן חוזה'. לאיפה שאני אלך, החוזה הזה על המקום הזה הוא הסיבה שאנחנו כאן. אם לא הייתה לנו תורה לא היינו מגיעים לפה. היינו הולכים לאוגנדה או לכל מקום אחר או בכלל אולי לא היינו נשארים כעם. ושם כתוב בפירוש שצריך לעשות ככה וככה וככה. ובעיקר העניין של שמירת שבת. זה מאוד הטריד אותי. כאילו, אתה רוצה

איש התקשורת אריאל פלקסין סיכם היטב את תגובות המגזר ל"סערה": "כל הפייסבוק שלי מופוצץ בבכי, נהי, מניפסטים וקריעות חולצה של סרוגים מתנצלים ומתייפחים שעושים תחרות מי עצוב יותר ומתבייש יותר בסערה הנוכחית. מה

שהמגזר הזה צריך זאת סטירה יפה שתנער ממנו את הצורך המותנה והרפלקסיבי לקפוץ דרך חישוקים בוערים בכל פעם שעושים עליו ספין - בתקווה לטיפונת הכרה ומחיאות כפיים. ליטרלי, המגזר היחיד בכל תולדות מדינת ישראל שעסוק כל

השנה - יותר גדול, יותר חוויתי, יותר ישראלי!

האגף
לתרבות
יהודית
יוצרים חיבור לנשמה

משרד החינוך

חניון צה"ל
ע"פ

תחנות לונה פארק

שולחנות משחק

מבוך בריחה

מתחם מתנפחים

חץ וקשת

מתחם יצירה

פעילות x-run

עמדת זחילה
צה"לית

תחרות נינג'ה
בשיתוף חיילי החטמ"ר

מכוניות על שלט

השודד העיוור

עמדות ירי צלפים

תערוכת מכבי אש

שחקני רחוב

איפור צבאי

דוכן התרמת
דם ושיער

חוגגים עצמאות בשומרון

חוגגים בגאון מחזקים את השומרון!

ביום העצמאות ה-75 למדינת ישראל
נרים את הראש בגאווה ונחגוג בענק!

רביעי | ה' אייר
26.04.2023
חטמ"ר שומרון
בין השעות 10:00-16:00

הכניסה
חופשית!

במקום יוקרנו חידון התנ"ך, טקס מצטייני
הנשיא וסרטי מורשת.

שימו לב - לא ניתן להבעיר אש ומנגלים
במרחב החניון והחטמ"ר!

ניתן להיכנס עם כלי נשק. חל איסור מוחלט על
שימוש בנשק אישי ברחבי החניון והחטמ"ר.

← דוכני מזון ותוצרת מקומית

ידידיה מאיר
yedidyameir@gmail.com

החיים שלו בלהתנצל ולנסות להסביר שהוא בסדר כל פעם שמישהו משלו עושה משהו רע. היחיד. תתבגרו ותפנימו שההתנצלויות וההכאות המטופשות שלכם על חטא שבכלל לא עשיתם - לא מעניינות אף אחד. אם לא היה סרטון הכתרה הם היו מוצאים אתכם על משהו אחר או שפשוט ממצאים כרגיל. איזה מגור מעייף ולוור, זה לא נורמלי".

בלוויה של לוסי די הי"ד בכפר עציון סיפר בעלה לואי על תובנות וכללי חיים שליוו אותם. בין היתר: "חמש על חמש". מה אומר המוטו הזה? "אין צורך לבעוס יותר מדי זמן. אם בעוד חמש שנים העניין הזה, שברגע זה מסעיר אתכם מאוד, לא ישנה לכם את הטיפ המצוין הזה מסעירות החיים לסערות תקשורתיות: אם בעוד חמישה ימים התקשורת כבר תעבור לסערה הבאה - לא שווה להקדיש לזה יותר מחמש שניות.

כדאי לכם לזכור את זה, כי לכו תדעו אם אתם, או המוסד שבו הילדים שלכם לומדים, הוא לא מוקד ה"סערה" הבאה.

4

ומכאן לעניין אחר לגמרי: הסופר מאיר שלו הלך לעולמו. העיתון 'ידיעות אחרונות', שבו כתב שלו החל משנת '91 ועד ימים ספורים לפני פטירתו, עשה לו מחווה מרגשת. בעמוד הלפני אחרון של המוסף לשבת, המקום הקבוע של הטור שלו בעשרות השנים האחרונות, התפרסם עמוד שלם ריק, כשלמעלה מתנוסס רק הלוגו הקבוע עם השם מאיר שלו. עטו נדם.

זאת אולי הפעם הראשונה שאני יכול לומר שהתחברתי לעמוד של מאיר שלו. כי כשהופיע בו טקסט זה היה קצת פחות מרגש ונוגע ללב. לפני הרבה שנים, כשפגשתי אותו (פעם הייתי שכן שלו למוסף, עם המדור הסאטירי 'אפעס'), אמרתי לו שתמיד נדמה לי שיש שני מאיר שלווים שאינם קשורים זה לזה: מאיר שלו עם הכתיבה הספרותית המופלאה על נהלל ועל העמק ועל ההתיישבות של פעם, ועל הכינה נחמה גם, ומאיר שלו עם הכתיבה הפוליטית הארסית נגד החרדים ונגד הימנים ובעיקר נגד הציונות הדתית (אח, כואב הלב בשבילו שהוא לא זכה לראות את הסרטון של אולפנת חורב...).

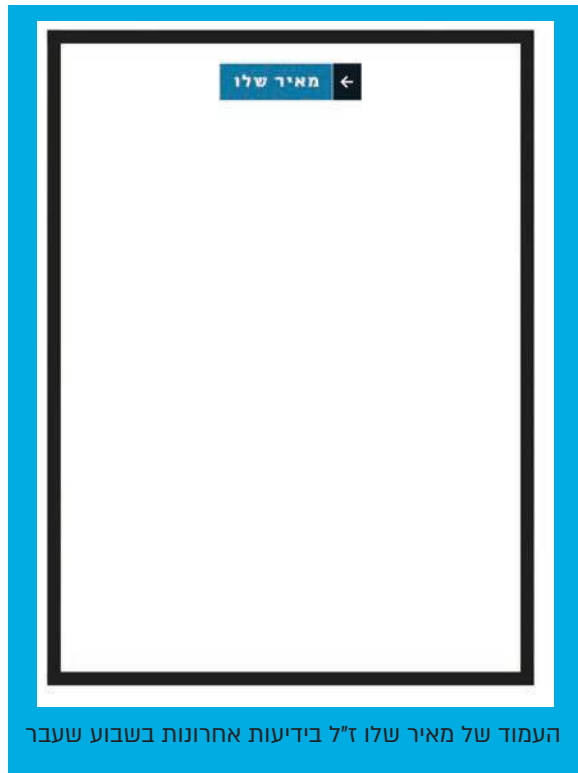
אבל שימו לב לדברים הבאים של שלו. הם מופיעים בספר שיחות שיצא לפני 15 שנה, במלאות 60 שנה למדינת ישראל. נתקלתי בספר הזה לגמרי במקרה בערב פסח, והופתעתי לגלות עד כמה הוא רלוונטי גם ליום העצמאות ה-75 למדינה. הספר נקרא 'ישראל לאן - 18 שיחות עם האישים שמעצבים את פני המדינה' (ידיעות ספרים). בגב הספר נכתב כך: "כמה שנים עוד תשרוד מדינת ישראל? האם ניתן לשמר את אופייה היהודי לאורך זמן? באילו תנאים תחדל החברה הישראלית להיות דמוקרטית?". נשמע מוכר, אה?

גם שמות המרואיינים יהיו לכם מוכרים, אני חושב. המרואיין הראשון הוא אהרן ברק. הוא מדבר על מערכת המשפט כמוכן. ואחריו אהוד ברק. ואז בנימין נתניהו. ואריה דרעי. ואסא כשר. ואחמד טיבי. וישראל אומן. בקיצור, חלק גדול מהאישים שבספר בן ה-15 עדיין ממשיכים לעצב בדרכם, או לנסות לעצב בדרכם, את המדינה. והאמת שגם מי שכתב את הספר משפיע, בדרכו המעניינת, על מדינת ישראל בימים אלה: ניר חפץ (לצד גדי בלום).

5

בפרק על התרבות במדינת ישראל המרואיין הוא מאיר שלו. "כשהתחלתי את לימודיי בכיתה א' בירושלים", הוא מספר, "אמא שלי עזרה לי לסדר את הילקוט ובדקה שאני לבוש טוב ליום הלימודים הראשון בחיי. ואז היא אמרה לי ככה: הם בוודאי ישאלו כל אחד בכיתה מי הוא, מה הוא ומאיפה הוא. אתה תגיד: 'אני בן איכרים מנהלל'. וככה אמרתי בגאווה אדירה, וזה עשה רושם עז".

אבל הימים השתנו במדינה. להיות בן איכרים מנהלל זה כבר

לא כזה נחשב. וגם להיות סופר ואיש רוח זה כבר לא מה שהיה. ובדיוק על הנקודה הזאת מבקשים לשוחח איתו מחברי הספר. "אינך חש שבעשור האחרון יש לסופרים השפעה הולכת ופוחתת על ערכי החברה הישראלית, גם בנושאים שאינם קשורים לפוליטיקה? מעמד התרבות, למשל, לא ירד?" שואלים גדי בלום וניר חפץ (הפעם בתפקיד החוקר).

"פה אנחנו עוברים לנושא שהוא בעיניי מעניין וחשוב הרבה יותר", עונה שלו. "יש בהחלט ירידה גדולה במעמד של התרבות, של החינוך, של ההשכלה, של המקור, של מעמד האינטלקטואל, של המורה ושל התלמיד בחברה הישראלית. אני רואה כמה אשמים. האשם האחד הוא אשם אובייקטיבי שפועל בכל העולם המערבי וקשה מאוד להתחרות בו. ואני מתכוון לערוצים נוספים של התעסקות בידורית ושל פנאי. האינטרנט, הטלוויזיה והעיתונות למיניה, האלקטרונית והמודפסת. הרבה פעמים כשבני גילי מתלוננים בפניי שאנחנו קראנו הרבה כשהיינו נערים, ואילו הבנים שלנו קוראים הרבה פחות, אני אומר שזה לא רק משום שאנחנו היינו כל כך תרבותיים, אלא גם משום שלא היו לנו אפיקים אחרים של בילוי זמן. אתה לא יכול להפנות כאן אצבעות מאשימות, זה דומה לאשמה על כך שאנחנו עולים במשקל יותר מאשר בדורות קודמים. יש יותר אוכל וממתקים מסוגים שונים וזה קורה מאליה".

6

טוב, בשביל לתת את האבחנה הזאת על הדרדרות התרבות הישראלית לא צריך להיות מאיר שלו. גם לא יהונתן גפן. אבל כאן מגיעה האבחנה הבאה: "החברה הישראלית, במודע וביודעין ובטיפשות, החליטה שתרבות, חינוך, מחקר והשכלה לא מעניינים אותה. והממשלה משתפת פעולה עם המגמה הזאת. כבר שנים אני כותב באופן סדיר על כך שבכל פעם שחוזרים לישראל התלמידים המצטיינים שזוכים במדליות זהב (שהולכות ופוחתות) במתמטיקה ובפיזיקה, באולימפיאדות של תלמידי תיכון בנושאים האלה - ראשי הממשלה אולמרט, ברק ונתניהו לא מצלצלים למאמן ומזמינים את המדליסטים אליהם הביתה. לעומת זאת כך הם עושים לכל מי שזוכה באיזה תואר בכדורגל או בכדורסל, או לבחור שזוכה

עכשיו במדליית ארד בשיט הגלשנים באולימפיאדה. הנשיא יתקשר אליו, ראש הממשלה יתקשר אליו. שלושה שבועות לפניו חזרו לארץ שתי מדליות זהב, שתי מדליות כסף ומדליית ארד במתמטיקה, אבל איש לא שמע על הזוכים, איש לא דיבר איתם והם לא מקבלים כסף. בכסף שמשקיעים בבחור שעומד על קרש בלב הים ומתנדנד על הגלים היה אפשר להחזיק ולאמן עוד עשרה גאונים במתמטיקה".

7

וואו. "בחור שעומד על קרש בלב הים ומתנדנד על הגלים". רק לדמיין מה היה קורה אם איזה רב חשוב היה מדבר בבוז כזה על גל פרידמן או על שחר צוברי אחרי הגאווה הישראלית האדירה בעקבות הזכייה באולימפיאדה. אבל חכו. זה לא נגמר כאן. "בעניין הזה דעתי נחרצת מאוד", אומר שלו. "אחד החטאים הנוראים שהחברה הישראלית עשתה הוא להינתק ממסורת יהודית ארוכה ומוכחת של העלאת התלמיד, המורה, החוקר, וההשכלה בכלל, על ראש שאיפותינו. לא משנה אם זה בתחום התורני או בכל תחום אחר, אלה היו תמיד חוד החנית של הקיום היהודי. כל קהילה בגולה דאגה לפרנס את רבניה, לעזור לתלמידיה, להלל את המצוינים שבהם, לראות בהם מופת. כל גביר בעל ממון היה גאה מאוד לחתן את הבת העשירה שלו עם בן עניים שהיה עילוי בתורה. התפיסה הזו חדלה להתקיים בחברה הישראלית".

אתה יכול לסמן מתי הפסיקה החברה הישראלית להלל את תלמידיה המצוינים?

"יש לזה כמה שורשים מעניינים. בזמנו בתקופת ההשכלה בגולה, כשהמשכילים החליטו לנטוש את החיידר והישיבה ולעבור להשכלה כללית, הם אימצו את התפיסה שהחינוך וההשכלה מעל הכול, ואמרו לעצמם שהם רק משנים כיוון ונושאים. מאוחר יותר בראשית הציונות, בעיקר בתקופת העלייה השנייה והשלישית, התחילו להישמע דיבורים בזכות הנוער הבריאי, החייל, הלוחם. שיבחו את העבודה העברית ודחקו לשוליים את המשכילים. המילה 'אינטליגנט' הפכה להיות מילת גנאי... זו הייתה תפיסה חברתית: אנחנו רוצים את הנוער שלנו שזוף ורחב כתפיים, מעיק על המחרשה שפולחת את התלם. אנחנו לא רוצים לראות אותו כפוף על גווילים באוהלה של תורה. זה חלק משלילת הגולה, התפיסה הזו, והיא חלחלה לתחומים אחרים. אבל האנשים האלה לפחות תבעו הגשמה בתחומים אחרים. היום אנחנו לא תובעים הגשמה בשום תחום".

אבל גם אחרי העלייה השנייה והשלישית, כשקמה המדינה, פעלו פה מנהיגים שהיו אנשי ספר ושימשו דוגמה, כמו ראש הממשלה הראשון דוד בן גוריון.

"בהחלט היו אנשי ספר, אבל הייתה תפיסה בחברה שאנחנו רוצים לראות את החברה'ה השוזפים והחזקים, מייצגי היהודי החדש, ולא רוצים לראות את הבחור עם המשקפיים העבים והעור החיוור. באותם ימים היללנו אנשי צבא וחקלאים. היום ההתיישבות העובדת שוב לא נמצאת במעמד שהיה לה בעבר בתרבות הישראלית. נהלל, עין חרוד, דגניה ועמק יזרעאל כבר לא מהווים את חוד החנית של החברה הישראלית. גם אנשי הצבא הם לא כאלה, אבל לצערי האקדמיה והחינוך ובתי הספר והמורים והתלמידים לא שבו לתפוס את המקום הזה".

מי תפס את המקום של היהודי השזוף, החזק והבריא בחברה הישראלית?

"את המקום המוערך מבחינת החברה הישראלית תפסו היום אנשים עשירים, מצליחנים מבחינה כלכלית, אנשי בידור, 'כוכב נולד', מדורי רכילות, דוגמניות, כדורגלנים, ידוענים וכדומה, ובאותם תחומים בעלי ערך נוצר ריק".

קראתי את הדברים של שלו, והם לא עוזבים אותי. נדמה לי שפה הכלל "חמש על חמש" רק מחייב אותנו לעסוק יותר בבעיה ובשורשים שלה. הדברים יהיו רלוונטיים גם בעוד חמש שנים, ועוד יותר רלוונטיים בעוד חמישים שנה. לכן כדאי להשקיע בהם כעת הרבה יותר מחמש דקות. ●

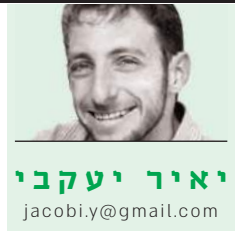
איקאה מכריזה בזאת על פתיחת הקיץ!

NÄMMARÖ
שולחן 2 כיסאות
וספסל
2,215 ₪
1,765 ₪

20% הנחה על כל רהיטי הגן

איקאה אשתאול. איקאה באר שבע. איקאה קריית אתא. איקאה ראשל"צ. איקאה נתניה.
שעות פתיחה: א'-ד' 10:00-20:00, ה' 10:00-22:00, ו' 9:00-15:00.
מיני 5000 פריטים במלאי מכלל המוצרים שבהנחה. בתוקף מ- 26-27.4

המעט שנותר

יום העצמאות כבר ממש מעבר לפינה, והתחושה הקולקטיבית היא שאנחנו מגיעים אל החג החשוב הזה באווירה מפולגת מאי פעם. יש שיאשימו את הפוליטיקאים בשסע המדובר, ומנגד יש את הפוליטיקאים עצמם.

מכל מקום החלטתי שאני לא יכול לתת לנו להיכנס ככה לחג הלאומי. וממש כמו שכינסתי את משפחתי המורחבת לפני ליל הסדר האחרון והפצתי בהם לנסות להישאר מאוחדים לפחות עד כורך (ובאמת הם התאחדו סביב ההסכמה ש"יאיר חש את עצמו"), כך אני פונה אליכם קוראים נכבדים בבקשה לנסות להתאחד סביב המעט שעוד אפשר.

ואני יודע שזה לא קל, הרי באווירה הטעונה של ימינו אין נושא או אייטם שאינו מושלך אוטומטית לחסדי הפוזיציה ולחלוקת הימין-שמאל המאוסה. אז כדי לסייע במלאכת איחוד העם ריכזתי בשבילכם את מעט הדברים שעדיין אפשר להסכים עליהם, ובטוחני שאחרי שתקראו רשימה זו תרגישו מאוחדים יותר מאי פעם.

לעולם לא נעפיל למונדיאל

בואו נוריד מעצמנו את הלחץ הזה. נבחרת ישראל בכדורגל לעולם לא תעפיל למונדיאל או ליורו. יש יותר סיכוי שנעפיל לקופה אמריקה (זה היורו של דרום אמריקה ואנחנו בכלל ביבשת אחרת אז מצחקיק). ולמה בכלל שנרצה לעלות לטורניר גדול, הא? כדי שהגוליייתים של העולם יוכלו לחבוט בנו בפרהסיה ולהשפיל את קומתנו הלאומית? הרי את זה הם עושים כבר במוקדמות. חבל למשוך תשומת לב גלובלית לנחיתות הפיזיולוגית שלנו. הבה נמשיך להתמודד בהצלחה יחסית מאוד נגד נמושות כמו קוסובו, גיברלטר וליכטנשטיין. הרי זה כשלעצמו מספיק מאתגר.

מיני ישראל הוא חוויה מיותרת

הרי כל המדינה הזאת מלכתחילה במיני, אז למה צריך דגם מוקטן של הדגם המוקטן? לפחות נחיה באשליה של גודל! מה גם שמיני ישראל זה קונספט שרק מגביר חיכוכים. למה לקרב את תל אביב לירושלים עוד יותר? הרי גם ככה העסק מתוח. שלא לדבר על נוכחות בובות יהודים במיני הר הבית שעלולה להבעיר את כל המתחם. במו עיניי ראיתי בובה של שוטר מגרשת ממיני הר הבית בובה של יהודי שנתפס משתחוה בהר, כנראה במצוות מיני גדולי ישראל. למפרע התברר שהבובה התמימה פשוט נפלה מהרוח על הפרצוף אבל הבנתם את הנקודה. וכבר אמרה קורין אלאל בחוכמתה שאנחנו חצי סיכה על מפת העולם, אז לא צריך לכוון אותנו עוד. הסכמנו? יופי!

אנחנו צריכים לתת עוד צ'אנס לדאנקן דונאטס

אי שם בשנות ה-90 העליות יותר או פחות ניסו צדיקים שבדור לייבא ארצה את תופעת הדונאטס האמריקאית המבורכת. אבל

אנחנו לא היינו בשלים. לא הבנו מה מציעים לנו בכלל. פלאפל, שווארמה, סמבוסק, אלו דברים שאנחנו מבינים! ופתאום הנחיתו עלינו בייגלים מעוטרים במתיקות ולא ידענו מה לעשות איתם ואיפה בדיוק מורחים את הטחינה למען השם. אבל מאז עברו לא מעט מים בירדן, והמשיכו ישר למדינת ירדן במסגרת הסכמים מפוקפקים, ואני חושב שכולנו יכולים להסכים שהגיע הזמן לנסות שוב. אין לדעת מה בים מתוק על הבוקר יכול לעשות למזוג הישראלי החם. מקסימום נסגור שוב ונפתח עוד סניף של אליאסי פיצוחים.

לעוף לי גוף לי הגיע לקחת את הילד

הרי מה היה? הגברת ההיא עם הנול מאוד רצתה להפוך קש לחוטי זהב, כי אבא שלה סיפר למלך שהיא מסוגלת לפלא הזה. ואז משום מקום הגיע הצדיק הזה עוף לי גוף לי והסכים לעזור לה תמורת ילד והגברת הסכימה. היא זו שהסכימה! לתת את הילד שלה! אבל את הרווחה לא ישלחו אליה, לאאא, את התלונות שומרים לעוף לי המסכן שבסך הכול חזר אחרי שנה כדי לקבל את התשלום המוסכם ופתאום גילה שהוא המפלצת. איפה הצדיק, רבותי? ולמה לא אומרים מילה על האב המופקר שפשוט החליט לספר למלך שהבת שלו יודעת לטוות חוטי זהב מקש? מה הייתה התוכנית שלו בדיוק? אם ככה מטפלים בילדים במשפחה הזאת, אז עדיף באמת להעביר אותם לעוף לי שבסך הכול רצה להיות אבא. אבל כנראה שלשדונים אין זכות להורות. איפה הטרלול הפרוגרסיבי כשצריך אותו?

אני מודה שהנקודה הזאת קצת פחות נוגעת בליבת הישראליות, אבל המצב כל כך קשה שאני חושב שראוי לאחוז בכל תקווה קלושה לאחדות.

השעון לא כזה בן חיל

אם כבר אנחנו נאחזים בקש אז הבה נסכים שקצת עפנו על השעון הזה. "איזה שעון בן חיל!" בואו. בסך הכול מכשיר שמבצע את תפקידו נאמנה. "ביום וגם בליל!" - כן בהחלט, הרי מדובר בשעון. זה כל הוורט שלו. אפשר להסכים שהסטנדרט ל"חיל" חייב להיות קצת יותר שאפתני. לא פלא שאנחנו מגדלים דורות שמסתפקים בבינוניות ולעולם לא יגיעו למונדיאל. מה השלב הבא? "שכוייח למיקסר המלך"? אגב, גם זה ש"האוטו שלנו נוסע רחוק" זה לא כזה גליק גדול. מה הצפייה, שהוא ייתקע בלטרון? קצת פרופורציות.

גם ביום העצמאות הבא נספר שאנחנו מפולגים יותר מאי פעם ואז נמשיך כרגיל.

כי בסופו של יום כל המדינה הזאת מיני, אין לנו מונדיאל באופק או דונאטס ב-99 סנט. נשאר רק לפצח גרעינים ביחד ולשבת את השעון על תפקוד תקין.

אבל גם זה משהו, בואו לא נהיה בררנים. ●

מיני ישראל זה קונספט שרק מגביר חיכוכים. למה לקרב את תל אביב לירושלים עוד יותר? הרי גם ככה העסק מתוח. שלא לדבר על נוכחות בובות יהודים במיני הר הבית שעלולה להבעיר את כל המתחם. במו עיניי ראיתי בובה של שוטר מגרשת ממיני הר הבית שנתפס משתחוה בהר, כנראה במצוות מיני גדולי ישראל

אם תרצו
אנחנו במרחק
מרפסת!

עצמאות אמיתית זה להיות תמיד
קרובים למה שחשוב

לאומית מובילה את שירותי
הבריאות בבנימין ובשומרון
עם 29 מרכזים רפואיים
קרובים אליכם

חג עצמאות שמח!

דביר שרייבר
dvirbe7@gmail.com

ע"ה זה 75, לא עליה השלום

המדינה חוגגת יובל ורבע, וזה הזמן לשאול האם בסתר ליבנו אנחנו חושבים שאלה בעצם חגיגות הסיום

"אני מתכוון לאזרחות אמיתית של מדינה רצינית. אין לך אזרחות של מדינה יותר מתקדמת? בריטניה? אלבניה? טוניסיה?" "הכול אפשר לסדר עם קצת כסף", אמר לי אחד, אזרח איטליה שמתגורר בנתניה, "אני מכיר עורך דין מצוין שתמורת תשלום הולם יוכיח שסבא שלך היה אציל שבדי ושסבתא שלך צאצאית של המלכה ויקטוריה".

"סבא וסבתא שלי ויתרו על האזרחות האירופית שלהם כדי שלנכדים שלהם יהיה ברור שמארץ ישראל לא זזים יותר לעולם", אמרתי.

"בסדר, גם אני עדיין לא זז", הוא אמר, "רק מכין מקלט בטוח ליום סגריר, אתה יודע".

"יהודי צריך שיהיו לו שני דברים בחיים: מזוודה ארוזה ודרכון זר. על כל צרה שלא תבוא", אמרה מישהי שהצליחה להשיג אזרחות רומנית בזכות העובדה שדודה רחוקה שלה יודעת לבשל צ'ורבה, למרות שהיא לא סובלת צ'ורבה וגם אין לה מושג מה זה "הרומנים זה רק לרזרבה", היא צחקה, "עד שיאשרו לי אזרחות גרמנית".

גרמניה, זה הלהיט היום. אחרי שספרד חילקה דרכונים ביד רחבה לכל יהודי שהוכיח שהוא אוכל קטניות בפסח, אחרי שפורטוגל העניקה דרכון לכל ישראלי שלא שונא את רונאלדו, היעד הבא הוא גרמניה. פעם הגרמנים היו נוקשים במדיניות הענקת האזרחות (שזה מפתיע, כי מה לגרמנים ולנוקשות), אבל היום כל ישראלי שמוכיח שהוא צאצא של יקים, או לחלופין שיש לו אופי מסודר וקפדן ואין לו חוש הומור, יכול לחזור להיות יהודי גרמני במדינה התרבותית והסובלנית שתמיד התייחסה אלינו כל כך יפה. באמת, מה כבר יכול להשתבש בדרך.

"אויש, תפסיק כבר עם הציניות", גערו בי צייד הדרכונים, "גם להרצל היה דרכון אוסטרי וזה לא הפריע לו להיות ציוני".

"נראה לכם שאילו הרצל היה זוכה להיות בהקמת המדינה הוא היה שומר על האזרחות האוסטרית שלו?" התקוממתי, "הרי לא במקרה כל חבר כנסת שיש לו אזרחות זרה צריך לוותר עליה".

"נו", הם אמרו, "ובכל זאת חצי מחברי הכנסת נורבגים".

"אני לא הולך להוציא שום דרכון זר. ההורים שלנו לא באו הנה מחשבת הגלות כדי שאנחנו נכבה פה את האור".

"איזו דרמטיות! מי מדבר על כיבו אורות?"

"כשאתם הופכים את העולם כדי להשיג עוד אזרחות, אתם משדרים שאין לכם ביטחון במדינה שלכם. אולי אתם באמת לא משוכנעים שהיא שלכם, לא ממש מרגישים שייכים אליה. יותר מדי שנים בגולה הכניסו לנו לראש שצריך כל הזמן לחפש, לזוז, לפזול למקומות אחרים. יותר מדי תרבות מערבית דחפה לנו את האמונה שאנחנו גלובליים, קוסמופוליטיים, אנשי העולם הגדול שיכולים להרגיש בבית בכל מקום בעולם, לא רק בישראל הקטנה, המאוימת והמיוערת. אבל אני, אני נשאר פה, יהיה מה שיהיה. אני לא עוזב לברלין בגלל מילקי ובגלל שום דבר אחר. אני לא מאלה שמבעירים את המדינה בכל פעם שהיא לא עושה בדיוק את מה שבא להם, בידיעה שמקסימום אם האש תתפשט תמיד יהיה להם לאן לברוח כי יש להם דרכון זר. אני לא נוסע בעולם ומלכלך על המדינה שלי ואז צועק שהכלכלה קורסת וזה הכול בגלל הממשלה. וגם כשהמדינה שלי מכאיבה לי ומצערות אותי, ותאמינו לי שזה קורה לא מעט, אני לא מעלה בדעתי לעזוב ואני לא רוצה שלי או לילדים שלי יהיה אפילו בדל מחשבה כזאת. אז לא, אין לי דרכון אחר, כי אין לי מדינה אחרת. זו המדינה היחידה שלי, ואני אלחם עליה ולמענה, כדי שהע"ה שהיא חוגגת יהיה גימטרייה של 75, לא ראשי תיבות של עליה השלום".

הם הביטו בי פעורי פה. דממה ארוכה השתררה בחדר.

"וואו", אמר לבסוף אחד מהם, "איזה אידיוט". ●

אני כנראה בין הבודדים שאין להם דרכון של מדינה אחרת. אילוסטרציה

גרמניה, זה הלהיט היום. אחרי שספרד חילקה דרכונים ביד רחבה לכל יהודי שהוכיח שהוא אוכל קטניות בפסח, אחרי שפורטוגל העניקה דרכון לכל ישראלי שלא שונא את רונאלדו, היעד הבא הוא גרמניה. היום כל ישראלי שמוכיח שיש לו אופי מסודר וקפדן ואין לו חוש הומור יכול לחזור להיות יהודי גרמני במדינה התרבותית והסובלנית שתמיד התייחסה אלינו כל כך יפה. באמת, מה כבר יכול להשתבש בדרך

כבר הרבה זמן יש לי תחושה שאני בין הבודדים במדינה שעדיין אין להם דרכון של מדינה אחרת. עוד רגע המדינה שלנו בת יובל ורבע (מותר לי להגיד שהמדינה גם שלי, או שאני צריך לקבל אישור מטייסי חיל האוויר וראשי מערכת הביטחון?), מדינת ישראל היא סיפור הצלחה בקנה מידה היסטורי והיסטורי, הדרכון שלה הוא אחד המבוקשים בעולם (תנסו לקבוע תור במשרד הפנים לחידוש דרכון ותראו), ועדיין המוני אזרחים ישראלים יוצאים מגדרם כדי להשיג אזרחות של מדינות אחרות. רצוי כאלה שבעבר גירשו אותנו, רצחו אותנו, התעללו בנו או סתם תמיד מצביעות נגדנו באו"ם.

תראו, אני לא מדבר על אנשים שנולדו במדינה אחרת ועלו לישראל. אפילו לא על הילדים שלהם שמקבלים אוטומטית אזרחות וזה מכוח זה שלהורים שלהם יש אזרחות כזאת. גם אני הייתי יכול להיות אזרח של כמה מדינות כאלה, אילו הן לא היו משמידות את רוב המשפחה שלי וגורמות לסבים ולסבתות שלי לברוח מהן כל עוד נפשם בם ולקלל את האנטישמים האדירים עד יומם האחרון. אני מדבר על ישראלים טובים שנולדו פה, בארץ חמדת אבות, אבל עסוקים במאמצים קדחתניים לחשוף את שורשיהם הגלותיים כדי לקבל דרכון ספרדי, או ליטאי, או קוסוברי, כי קוסובו היא כוח עולה באירופה. עובדה שאפילו הנבחרת האולימפית שלנו בקושי הצליחה להוציא ממנה תיקו, ועוד בבית. גם דרכון פיני הוא סחורה חמה מאז שפינלנד הודיעה על הצטרפות לנאט"ו, וגם המניות של הדרכון האוקראיני מזנקות מתוך תקווה שהאיחוד האירופי יאמץ את אוקראינה אל חיקו כדי שפוטין לא יבלע אותה אל חכו.

כולם עסוקים בניסיון להוציא דרכון פורטוגלי, אוסטרי, גואטמלי, סנגלי. רק אני כרגיל יצאתי אידיוט כשהתערבתי בשיחה ערה של כמה צייד דרכונים כאלה, ושאלתי למה, בעצם, ישראלי צריך שתהיה לו עוד אזרחות.

"תעמוד פעם בתור לביקורת דרכונים בחו"ל ותבין", גיחך מישהו שהסבא החורג שלו ביקר פעם במרוקו ולכן יש לו אזרחות צרפתית. הבנתי על מה הוא מדבר. פעם עמדתי בתור לבידוק דרכונים בלתי נגמר במדינה אירופית אחת, בזמן שכל מיני מיוחסים עברו בלי תור בעמדת הבידוק הסמוכה עם דרכונים של האיחוד האירופי. הם היו ישראלים, כמובן.

"נו", אמרתי, "אז כדי לקצר את התור אתם רוצים להיות אזרחים של מדינה אחרת?"

"אל תשכח שדרכון זר חוסך את הצורך בוויזה לארצות הברית", הסבירה מישהי שיש לה אזרחות הולנדית, איסלנדית, תאילנדית וסוויילנדית, אם עדיין קיימת מדינה כזאת, ואזרחות כבוד של איזה אי באוקיינוס השקט שגם היא לא הצליחה להיזכר איך קוראים לו.

"גם עם דרכון ישראלי כנראה יהיה אפשר בקרוב להיכנס לארצות הברית בלי ויזה", התעקשתי.

"ואם לא?"

"אז לא. יש לנו מדינה משלנו, אנחנו לא צריכים טובות ממדינות אחרות".

אזרח של איטליה מנתניה

הם הסתכלו עליי רגע בשקט, ואז בתדהמה, ואז אחד מהם ניגש אליי והניח יד על כתפי.

"אתה רציני?" הוא שאל בדאגה, "אתה רוצה לומר שאין לך אזרחות?"

"בוודאי שיש לי".

"נו, אז מה אתה נואם פה שטויות. איזו אזרחות יש לך?" "ישראלית".

אלעד וייב של התיישבות צעירה

פינוקים של עיר ותיקה

הקהילה הדתית לאומית באלעד
בתנופה עצומה!

הרשמו להגרלת
דירה בהנחה
עד לתאריך 30.4.23

מרכזים
מסחריים

מגוון שירותים
עירוניים

סניפים של
עזרא ואריאל

פארקים
ומרחבים ירוקים

מוסדות חינוך
איכותיים

כנסו לוייב ותתפנקו באלעד

במחירים בלתי נתפסים

החל מ-1,210,000 ₪ בלבד

איש על דגלו

הדגל הכחול-לבן הצליח עד היום להתעלות מעל המחנאות בחברה הישראלית ולעטוף כמעט את כולה בשני פסי התכלת. גם השנה צריך לזכור שלמרות הכול, הדגל הזה הוא נס

מעקה המרפסת, אפילו ביום העצמאות. בקצה השמאלי של הסקאלה הפוליטית הדגל הפך לסמל של לאומנות קיצונית. כך למשל התייחסו לריקוד הדגלים המסורתי. בעיניהם הנפת הדגלים לא הייתה מעשה של הודיה ושמחה אלא מעשה דווקני ומתגרה. הקצה הזה הביט בדגל בשאט נפש.

כל זה עד לפני 16 שבועות (איך אני זוכרת? כל רשתות החדשות סופרות באדיקות). עד שהחלו הפגנות מתנגדי הרפורמה והם במעשה שיווקי גאוני - או בצעד אותנטי, זה לא באמת משנה - הציפו את ההפגנות שלהם בדגלי ישראל. מבחינתם המאבק הוא בשם הדגל, בשם המדינה הזאת ולמען עתיד טוב יותר, לפי השקפת עולמם. היום מתנגדי הרפורמה והממשלה מניפים את הדגל בגאווה, בשמחה ובדאגה. הם התחברו אליו מחדש.

בחול המועד, אחרי הרצח המשולש שפקד את משפחת די ואת עם ישראל כולו, ביקש האבא האציל, הרב ליאו די, שאנשים ישתפו תמונות שלהם עם דגל ישראל ויציפו את הרשתות בכחול-לבן: "הפיצו את הבשורה של ישראל בעולם". לאט לאט הפכו כל הסטטוסים ברשתות החברתיות לדגלי ישראל בצירוף חיבוק למשפחה. אלפים רבים נענו לקריאה. ציונים דתיים, חילונים וגם חרדים, גם כאלה שהדגל תמיד היה בשבילם מחוץ לתחום. "אני חרדי", צייץ העיתונאי אריה ארליך, עורך מגזין 'משפחה', "מעולם לא הנפתי דגל. מעולם לא חלמתי שאניף. תומך במדינה בדרכי. אבל כשיהודי יקר שאיבד את אשתו ושתי בנותיו מבקש להניף דגל כסמל לאחדות וכצעד שינחם את משפחתו - ארכין ראש ואניף דגל... הלוואי שזוכה לאחדות".

העיתונאית דנה בצלאל התפעלה מההיענות וכתבה: "הפיד החרדי שלי מעולם לא נצבע בדגלי ישראל כמו אתמול. בקשה אחת של אב שכול פגשה רצון עז לחיבור, להזדהות. ולא כולם חרדים מודרניים, להפך. עבור חלקם זו פעם ראשונה שהניפו את דגל ישראל בגאווה". בצלאל כתבה שזו עדות לחיבור ההולך וגובר של החברה החרדית לסמלי המדינה ולציבור הדתי-לאומי. אז הנה, אפילו הציבור הזה כבר יודע להניף את הדגל בזמני התכנסות לאומיים.

חיים את החלום

בשבועות האחרונים שמעתי הסתייגויות מהנפת הדגל השנה, כי יש איזו תחושה שהדגל נצבע פתאום בצבעי המחאה. אבל כשאני מביטה בדגל שלנו אני נזכרת איך עם ישראל הלך במדבר על שנים עשר שבטיו, לכל אחד הציוור שלו והצבעים שלו, החזקות שלו והתפקיד שלו והתרומה שלו לעם ישראל. שנים עשר דגלים! היום אנחנו כולנו, על גוונינו השונים, מצטופפים תחת דגל אחד. בסך הכול שני צבעים, שני פסים ומגן דוד. לא פלא שכל מגזר מפרש אותו מעט אחרת, מטעין אותו במסרים שונים, קורא בשמו קריאות מנוגדות. זוכרים שגדולי הציונות סימנו מטרות שונות לבית הלאומי שהם חלמו להקים? האחד ראה במדינה את שיבת ציון, השני חיפש מקלט מדיני והיה מי שבכלל ראה כאן מרכז תרבותי. שוני תמיד היה, זה לא חדש, לפחות זכינו ואנחנו חיים את החלום שלהם, חלום שקם והיה למדינה שהיא גם וגם וגם.

סיפורים רבים התגלגלו על יום שני ההוא, לפני כמה שבועות, שבו הסתיימה הפגנה השמאל והחלה הפגנת הימין בירושלים, ודגלים עברו מהידיים של אלה שסיימו להפגין לאלה שרק החלו. הדגל הוא של כולם וגם המדינה הזאת. משמעות המילה דגל היא גם נס. כן, הכול פה נס. בואו נדאג לזכור את זה ביום העצמאות ולא רק בנס.

כשאני מביטה בדגל שלנו אני נזכרת איך עם ישראל הלך במדבר על שנים עשר שבטיו, לכל אחד הציוור שלו והצבעים שלו, החזקות שלו והתפקיד שלו והתרומה שלו לעם ישראל. שנים עשר דגלים! היום אנחנו כולנו, על גוונינו השונים, מצטופפים תחת דגל אחד. בסך הכול שני צבעים, שני פסים ומגן דוד. לא פלא שכל מגזר מפרש אותו מעט אחרת, מטעין אותו במסרים שונים, קורא בשמו קריאות מנוגדות

רחל, השכנה שלי, היא תופרת מוכשרת מאוד. רבים עולים אליה לרגל כדי שתתקין להם מכפלות, תקצר מכנסיים ותאחה קרעים חוצפניים. מכיוון שאנחנו חולקות בית דו-משפחתי, פעמיים בשבוע בממוצע מתרחשת טעות ואיש או אישה דופקים על דלת ביתנו בציפייה. ברגע שאני פותחת את הדלת הם מיד מבינים שטעו בכתובת, ועוד לפני שהם מוציאים מילה מהפה אני מפנה אותם אחר כבוד לבית הבא ברחוב. האורחים לא מבינים איך אני יודעת בוודאות כזאת את מי הם מחפשים. אבל האמת היא שלצערי לא מדובר בחוש שישי. השקית ביד, מבט הפליאה בעיניים ו-15 שנות שכנות עושים את שלהם.

אבל לפני כמה שבועות התסריט הקבוע קיבל תפנית אקטואלית. הטועה התורן, חמוש בשקית ובתוכה מכנסי חג, הוא מכר, תושב לוד ותיק בן 70. ליכודניק בכל רמ"חיו, שיצא לנו להתראות אי פה אי שם בעיר. הפעם הפליאה בעיניו לא חלפה גם אחרי שהפניתי אותו לכתובת הנכונה. ראיתי שהוא מתאפק, אבל בסוף החליט לשאול. "תשמעי", הוא פנה אליי, "לא חשבתי שאתם נוטלים חלק במחאה נגד הממשלה". "אנחנו לא", עניתי, משוטטת עם העיניים במרחבי החצר בניסיון להבין מה הוביל אותו למסקנה הזאת. אבל לא הייתי צריכה לחשוב הרבה. "אם כך, למה יש לכם דגל ישראל בחוץ?" יצאה ההוכחה הניצחת אל האור.

לזה לא התכוננתי. הדגל המונף תמידית במרפסת השתחרר מהאזיקונים שחבקו אותו מיום העצמאות שעבר, וכרגע נח בחצר עד שנתלה אותו שוב. נכון, הוא יכול להיראות כאילו הוא חזר אתמול מהפגנה. אבל עדיין לא הבנתי. "דוד, אתה יודע שכולנו מניפים פה את דגל ישראל כל השנה". "נכון, נכון", הוא ענה קצת מבולבל, "זה פשוט הפך להיות הדגל שלהם". "הדגל הוא של כולנו", הזכרתי לו, לאיש הזה שיכול ללמד אותי המון ציונות, "ואף מחאה משום כיוון לא תיקח את זה". דוד הסכים והלך לתקן את הבגד לכבוד החג, אבל אני נשארת עם המחשבות.

בלוד מניפים דגל כל השנה. כך למדנו מתושבי העיר כשהגענו לכאן. לקראת יום השואה אנחנו מורידים את הדגלים שהתבלו ודהו בשמש ותולים כחול-לבן חדש ובוהק. כן, גם בתקופות שבהן ההזדהות עם המדינה והתנהלותה הייתה קשה ומאתגרת. גם אז היה לנו ברור שהמדינה הזאת, על כאבי הלב שראשיה ואנשיה גורמים לנו לפעמים, היא נס. והעצמות היבשות הקמות לתחייה, העם שמנער את האפר ויש לו היום ריבונות, הם פלא שצריך להעריך כל יום. אולי בערים שמתגוררים בהן יהודים וערבים מרגישים את זה יותר. אולי לא מצליחים לשכוח. מלחמת העצמאות וכל המלחמות שבאו בעקבותיה יכלו להיגמר אחרת. לגמרי אחרת.

דגל חוצה גבולות

בימי קום המדינה הונף הדגל בגאווה על ידי רובו המכריע של עם ישראל החוזר לארצו. הוא נתלה בכל מקום ששוחרר במלחמת השחרור, מהצפון הרחוק ועד דגל הדיו באום-רשרש היא אילת. גם לרב יוסף שלמה כהנמן, מייסד ישיבת פוניבז' וראשה הראשון, היה ברור שאת דגל ישראל מניפים מעל הישיבה. אגב, הדגל מונף שם עד היום בכל יום עצמאות למשך שמונה שעות, בדיוק כפי שהורה.

אבל בשנים האחרונות הנפת הדגל הפכה למחזה נדיר בחלקים מסוימים של העם. למשל בפלח הציוני מרכזי-שמאל. הוא לא עסק בסמלים לאומיים וחלק מאנשיו לא מיהרו לתלות דגל על

חוגגים עצמאות בכיכר

ממרח השחר העולה
חוגגים עצמאות עם הטעם
הכי ישראלי שיש.

הסל של המדינה.
רמילוי לוי שיווק השקמה

הל אהבת שמה!

צאצאי משפחת נויבואר

הנה אנחנו, זו הנקמה.

שבעים שנה אחרי שהגיעו הנאצים לבית משפחת נויבואר בעיירה צעהלים שבגבול אוסטריה-הונגריה וגירשו אותם, שבו שניים מהאחים לצעהלים, כדי לגלות שבביתם השדוד יושב גוי, ששדד גם את שמם, וקורא לעצמו... נויבואר. ערב יום השואה תשפ"ג, ערכו האחים שחזור מרתק של המסע מצעהלים דרך וינה להונגריה, שבה הבריחו את הגבול, למחנה ההסגר ולבית הסוהר, עד לאיחוד המחודש עם הוריהם בארץ ישראל // **מתי שיינברג**

ליל הבדולח הרשמי, אצלנו זה התחיל קודם לכן, הם מספרים. "לעומת בתים אחרים, בבית שלנו לא נופצו החלונות, אלא הגויים ביקשו מאבא שלי שיביא להם את הצילינדר, הכובע שחבש ביום חתונתו. יום למחרת עברו הגויים בבתי היהודים ואספו מהם את הכסף והזהב שהיה להם".

בית הכנסת נעלם

מרדכי מתעקש לפגוש בסב הזקן של המשפחה, לבקר בביתו. הסב מסרב לקבל אותם בביתו. מקץ כמה דקות הוא יוצא החוצה. גוי מבוגר שנראה כאילו הוא יצא מתוך רשימת מבוקשי מכוון ויזנטל. על אף הקור והגשם, הוא מעדיף לדבר ברחוב ולא להכניסם הביתה. אין ספק כי הוא זוכר ומכיר היטב את הבעלים האמיתיים של השם נויבואר. הוא זוכר אותם בהיותם ילדים, מימי צעירותו.

◀ "שבוע לאחר שלקחו מאיתנו את הכסף

את הבאים בשער, ושמו, לא פחות ולא יותר - מאנדריאס נויבואר. מאז שאביו שדד את הבית ונכנס אליו, הוא ירש גם את השם, לא רק את הבית. "היום זו חצר גדולה, אבל פעם היו כאן בתים יהודיים נוספים", שיתפו האחים נויבואר בכניסה לבית ילדותם. הדייר הנוכחי חרש את הבתים, והקים לעצמו אחוזה נהדרת טובלת בירוק, מכוסה בצמחייה. העצים המנוסרים במחסן העצים עומדים מסודרים וחתוכים כחיילים בשורה. קשה שלא להימלט מהמחשבה שבאותו סדר מופתי הם חיסלו את היהודים שהיו במקום.

מחסן העצים מחזיר את הנוכחים בבת אחת לאותו לילה מר ונמהר בדיוק לפני שבעים שנה. שלושת האחים לבית נויבואר - יהושע, מרדכי ומאיר - יישבו בביתם וצפו בחרדה במתרחש. "הכול החל בערב שלפני כן", מספר מרדכי. "הגויים של העיירה צעהלים עברו מבית יהודי לבית יהודי וניפצו את החלונות. זה היה מספר שבועות לפני

היו בסך הכול ילדים קטנים, שלא ידעו דבר מלבד ילדותם המאושרת. עכשיו, כשהם כבר סבים לנכדים, הם שבו ופקדו את הבית שבו התחילה הטרגדיה הפרטית שלהם.

דיירי הבית ידעו על בואם עוד קודם לכן. הם עודדו כי לא עומדים לתבוע מהם את הבית, וכל רצונם של המבקרים הוא לראות את בית ילדותם. הגויים, יושבי הבית, שאבותיהם שדדו אותו מידי בעליהם לפני שבעים שנה, אפילו לא ניסו להציג חרטה או בושה על גזילת בית שאינו שלהם. בטבעיות השמורה לבעלי בית מקוריים הם אירחו את המבקרים ב"ביתם".

רצחו וגם ירשו

יום חורפי וקר קידם את פני הבאים בליבה של העיירה צעהלים שבאזור דויטשקרויך בגבול אוסטריה-הונגריה. גוי חביב ונחמד למראה קיבל

מ שלחת שלמה שכללה את בני משפחת נויבואר - האחים יהושע ומרדכי, וזאב ואהרן, בניו של מרדכי - עמדה לפני בית מידות, מכוסה בצמחייה נהדרת, ברחוב שקט ומדהים ביופיו בעיירה צעהלים. מי היה מאמין שהבית הזה מסתיר מאחוריו טרגדיה של משפחה מאושרת שהתפרקה לפתע. "הנה הבית", ביד רועדת הצביע מרדכי נויבואר על הבית הלבן והמשופץ ועל חלקת החצר הגדולה שהקיפה אותו. "תסתכלו", הוא קרא. על השער עדיין השלט ועליו כתוב שמם המפורש - משפחת נויבואר.

בבת אחת חזרו זיכרונות הילדות, בבת אחת צפו המראות הקשים מלפני שבעים שנה, עת עברו הגויים בבתי היהודים וניפצו כל חלון יהודי שנקרה בדרכם. אותו רחוב ואפילו אותם שכנים - השכנים ששדדו את ביתם, ואפילו לא טרחו להחליף את השם שעל הדלת. כשזה נחת עליהם לפתע, הם

75 שנה

מדינה אחת.

חברה אחת.

חג עצמאות שמח

החברה לפיתוח גוש עציון

בניה תחבורה מסחר ותעשייה

והזהב", משחזר מרדכי, "עבר הכרוז עם התוף והודיע על הצו הממשלתי לגירוש היהודים מצעהלים. הותר לנו לקחת מיטלטלין ורהיטים, ובתנאי שלא יהיו חדשים. לנו היו רהיטים ישנים יפים מאוד ושמורים היטב. הם היו בצבע מוזהב. אבא רצה לקחת אותם, אבל הגוי הזה לא נתן לו לקחת את הרהיטים על אף שאבא הראה לו העתקי חשבונות. הוא חמד את הרהיטים לעצמו. רציתי לבקר בביתו, לראות כמו עיניי את הרהיטים האלה, כי אני יודע שהם אצלו עד היום. הוא כמובן סירב לקבל אותנו בביתו משום שחשש שעכשיו נתבע אותו על הרהיטים ואולי ניקח אותם ממנו".

החבורה המשיכה לצעוד ברחובות העיר. בשלב זה נראה כי שני האחים לבית נויבואר שכחו את גילם. הם רצו ברחובות תוך ניסיון להיזכר בילדותם האבודה, וחישפו נואשות אחר בית הכנסת. כשהם עזבו לפני שבעים שנה את העיירה היה כאן בית כנסת יפה, אך זה שבעים שנה אין כאן ולו יהודי אחד, ובמקומו של בית הכנסת קמה מאפייה. "הנה", הביטו בשם הרחוב, "הפנה מרדכי את תשומת ליבם אל השלט ועליו השם 'טמפלגאסה', כלומר - רחוב בית הכנסת. בית הכנסת נעלם, גם יהודים כבר לא נשארו שם, אך הרחוב הנושא את שמו עודו קיים.

עד היום זוכרים האחים כיצד הם ארוז את מעט המיטלטלין, שכרו משאית ועברו דירה לווינה. כמה ידידים שכרו עבורם דירה בווינה, ולמעשה יהודים רבים מכל קצות אוסטריה עברו לשם. "הנאצים ביקשו לרכוש את כל היהודים שם, כדי להקל על עצמם את מלאכת ההשמדה", מסביר מרדכי.

וינה היא התחנה השנייה שאליה הגיעו אחרי מספר שעות נסיעה. שני האחים מובילים את כל המשלחת. מתברר כי הרבה לא השתנה שם מאז עזבו מרדכי ויהושע את המקום כילדים, אפילו לא מיקום החנויות, ועד מהרה מגלים את 'נגלה שטראסה', הרחוב שבו התגוררה משפחת נויבואר לאחר שגלתה מצעהלים. שני האחים הסתובבו בחצר כאילו אך אתמול שיחקו בה כילדים. הם גילו את תעלות המסתור מתחת למעלית כאילו חיכו להם עד עכשיו, ונשארו עיניהם למעלה. שם, בקומה הרביעית, שכנה דירת המשפחה.

סמוך מאוד הם מצאו את בניין תלמוד התורה. עד היום פועל בו תלמוד התורה של הקהילה היהודית. תלמוד התורה שייך לחסידות סאטמר, אבל המאבטח הישראלי, בוגר צה"ל, מנסה לברר מדוע הם נכנסים לכאן ומה הן מחפשים.

"למדנו כאן", מסבירים בעיניים דומעות שני האחים, ומקבלים אישור להיכנס. רחבה מרוצפת נמצאת במרכזו של החצר, גם אז היא הייתה. "הנאצים ציוו על כל הילדים לצאת החוצה", הם מספרים. "הם ריכזו אותנו כאן בחצר והזמינו את המנהל, הרב פולק, שהיה ממש נערץ עלינו, ואז החלו להפליא בו את מכותיהם. הם הכו אותו לנגד התלמידים מכות רצח על מנת להשפילו. עמדנו בשורות וראינו כמו עינינו איך המנהל שלנו מוכה מכות רצח, כולו זב דם, במרכז המעגל. לאחר מכן הרב פולק קם ממקומו כאילו לא אירע דבר. באותו יום לא התקיימו הלימודים וחזרנו הביתה, אבל למחרת באנו כדרכנו לתלמוד התורה, והלימודים התקיימו כרגיל. הרב פולק שידר לנו שכל מגמתם של הנאצים הרשעים היא לעצור את לימוד התורה שלנו, אבל אנחנו ננצח אותם ונמשיך ללמוד את התורה הקדושה. זה היה בשבילנו מסר חשוב, שלימד אותנו על נצחיות התורה לעומת הארעיות של כוחות הרשע. המסר הזה מלווה אותנו עד היום הזה", נזכרים האחים לבית נויבואר.

לשיחה הזאת עד גם המאבטח הישראלי. מתברר כי המוסד החינוכי של חסידות סאטמר החליט שלא להסתמך על שומרים גויים, ולהביא שומרים בעלי עבר קרבי צה"לי. הוא ניגש למרדכי ולחץ את ידו בחום. "באים לכאן תיירים רבים, רובם כמובן - תלמידים שלמדו כאן המראים את המכונים לילדיהם ולנכדיהם. אני משתדל להאזין לסיפורים כדי ללמוד את ההיסטוריה, אבל דברים כאלה מעולם לא שמעתי", הוא אמר בגילוי לב.

"הגויים של העיירה צעהלים עברו מבית יהודי לבית יהודי וניפצו את החלונות. זה היה מספר שבועות לפני ליל הבדולח הרשמי, אצלנו זה התחיל קודם לכן"

"הם ריכזו את התלמידים בחצר והחלו להפליא את מכותיהם במנהל, הרב פולק, שהיה ממש נערץ עלינו. למחרת הלימודים התקיימו כרגיל. הרב פולק שידר לנו שכל מגמתם של הנאצים לעצור את לימוד התורה הקדושה, אבל אנחנו ננצח אותם ונמשיך ללמוד. המסר הזה מלווה אותנו עד היום הזה"

גווילים נרמסים במגף

ליד בניין תלמוד התורה נכונה להם הפתעה מרעיישה: שלט מתכת על הרצפה בכניסה לתלמוד התורה - מנציח את משפחת נויבואר שהתגוררה כאן. איזו משפחה? והאם היא קשורה למשפחת נויבואר שלנו? אין איש יודע.

בית הכנסת שבו התפללו בני המשפחה חרב ואיננו, במקומו עומד מגרש חניה ריק. אבל התחנה הבאה היא דווקא השוק הסיטונאי הנמצא במקום שהיה פעם לב האזור היהודי של וינה. כהלומי רעם הולכים שני האחים בין דוכני הפירות והירקות של השוק, עיניהם מצועפות, זיכרונות הילדות צפים ועולים. בשוק הזה אירע אחד מהמאורעות העצובים והעוצמתיים שחוו הילדים והוא חרות עמוק בזיכרונותיהם, שיא ההשפלה שלהם. שום דבר לא ישתווה בעוצמתו למאורע הזה שאירע בלב השוק.

"מדי יום היינו חוזרים עם אבא מבית הכנסת הביתה, דרכנו הייתה עוברת דרך השוק הזה", מספר מרדכי. "יום אחד עצרו חיילים נאצים את אבא וציוו עליו להתעטף בטלית ולהתעטף בתפילין. אבא כמובן עשה זאת, ואז הם נתנו לו מברשת ביד וציוו עליו, כשהטלית והתפילין עליו, לרחוץ את הירקות בשוק. הוא עשה זאת, וחבורת החיילים הנאצים סבבה אותו ולעגה ליהודים. אבל לא זה היה השיא. לאחר מכן הם ציוו על אבא לחלוץ את התפילין, ואבא עשה זאת. ואז הם ציוו עליו לשים את התפילין תחת נעליו ולדרוך עליהן. אבא לא הסכים בשום אופן. הנאצים התנפלו עליו והפליאו בו את מכותיהם בקתות של רובים. אבא המשיך להתעקש, 'לא אדרוך על הדבר הכי יקר וקדוש לעם ישראל', אמר להם. לבסוף, כשכבר לא נותרה ברירה, לקח אבא את התפילין והניחן תחת נעליו, אך נגע בהן בעדינות רבה לבל יפסול אותן.

"לא כך", אמר הקצין הנאצי בגסות. הוא נטל את התפילין ורמס אותן ברשעות תחת מגפיו. עד היום

לא אשכח כיצד געה אבא בכבייה ואנחנו יחד איתו. זה היה אחד המחזות המשפיליים ביותר שאותם לא נשכח לעולמים", הם מספרים, והצמרמורת שבה לעבור בהם כאילו לא עברו שבעים שנה.

עולם שחרב באחת

באחת מפינות הרחוב הם נעצרו. גם כאן הם חוו חוויה מצמררת, יחד עם כל יהודי וינה. היה זה בעת הסיפוח החד-צדדי של אוסטריה על ידי גרמניה הנאצית - האנשלוס. אוסטריה הצטרפה סופית אל הרייך והפכה חלק בלתי נפרד מממלכת השטן הנאצית. לכבוד הסיפוח הזה הגיע לווינה השטן בכבודו ובעצמו, הלא הוא אדולף היטלר ימ"ש. "עמדנו כאן כילדים, יחד עם שאר האזרחים", משחזרים השניים בפינת הרחוב כשהצמרמורת חולפת בגווים. "ראינו אותו, את השטן, כשהוא יושב ברכב שרד פתוח, עובר כאן ברחוב, וכל האזרחים מנופפים לו לשלום במועל היד הנאצי הידוע לשמצה. תאמינו לי", אומר מרדכי, "גם עכשיו, שנים רבות כל כך אחרי, אני רועד מפחד כשאני נזכר בזה".

מתחת לאחד הבתים נעצרים השניים, ואחריהם כל התהלוכה כולה. מרדכי ויהושע נושאים עיניהם לשמיים. "אתה זוכר מה היה כאן?" שואל יהושע את מרדכי. גם את המראה הזה הם לא ישכחו לעולם. היה זה באותו יום שבו הכו את המנהל מכות רצח. שני האחים המזועזעים חזרו הביתה ובדרך ראו את גווילי ספרי התורה הבורעים מושלכים מהקומה השנייה היישר לרחוב. "היינו ילדים קטנים", מספרים השניים, "עדיין לא עיכלנו את העובדה שהנאצים העזו להרביץ למנהל הנערץ שלנו, ופתאום הגוילים הבורעים המושלכים למטה... חשנו כי עולמנו חרב עלינו בבת אחת, ידענו שחינו שוב לא יהיו אותם חיים".

יהודי וינה היו סגורים ומסוגרים בבתיים. כל דפיקה הרעידה את ליבם, כל פסיעה ליד הדלת הסגורה בישרה את המוות הדופק בחלונות. בתוך הבתים היפים והעתיקים הסתגרו יהודים מפוחדים על עתידם ועל חייהם כשהאס.אס. צועד ברחובות ומטיל את אימתו, לוקח יהודים לעבודת פרך ולמעצרי פתע שמהם לא תמיד חזרו בחיים. באחד הימים זה הגיע גם למשפחת נויבואר. צעדים מאיימים נשמעו ליד הדלת ולאחריהם הדפיקות מקפאות הדם. ראש המשפחה ציווה לביתו ופתח את הדלת. "היכן גר ויזלמן?" שאלו חיות הטרף. ויזלמן התגורר בקומה השלישית. "מי אתה?" שאלה חיית האדם. "אני נויבואר", השיב ברעד זאב נויבואר.

"תבוא איתנו", הם נבחו. כעבור חמש דקות עמד זאב נויבואר עם עוד קבוצה של יהודים כשעיניהם הרותחות מדמע של בני משפחתו מלוות אותו. לא ברור היה כי ישוב עוד לביתו ולמשפחתו. היהודים הפכו מיד לאסירים. נלקחו מהם שרוכי הנעליים והחגורות, והם נלקחו למחנה דכאו, שאז היה רק מחנה עבודה. האסירים היהודים בנו את מחנה בוכנוואלד והכינו אותו להרג ההמוני.

אפייה לצורך עלייה

מכאן ואילך החלה רעייתו לאה להפעיל את קשריה כדי לשחרר את בעלה מעבודת הפרך. שמועה גונבה לאוזניה כי שגרירות סין מחלקת אשרות כניסה לארצה, שנשלטה למעשה על ידי היפנים. תנאי היה לסניס: הם אומנם מעניקים אשרת כניסה - אך רק למי שיוכיח כי הוא פועל ויהיה אפשר להפיק ממנו תועלת. לאה ניגשה לשגרירות סין והגישה בקשה. מעולם לא היה בעלה פועל, שכן הוא עסק במסחר דגנים. רק פעם אחת בשנה הוא הפך לפועל - בערב פסח. אז הוא היה

בבית היתומים. מימין מרדכי נויבואר, במרכז הבן אהרונ נויבואר, משמאל יהושע נויבואר

אורח לצאת עוד. הרכבת האחרונה עברה דרך כל היבשות האפשריות בדרכה לארץ ישראל, בכל מדינה עלו עוד ועוד יהודים לרכבת בדרכם לארץ ישראל. "האווירה הייתה מרוממת", הם נזכרים, "ידענו שאנחנו עומדים לפגוש את הורינו". תשושים ועייפים ממסע תלאות ומחודשים ללא הורים, נפגשו שלשת הילדים לבית נויבואר עם הוריהם בתחנת הרכבת בעתלית, היה זה ערב פסח שנת ת"ש כשמסע התלאות הגיע לסיומו ומשפחת נויבואר התאחדה, ללא רכוש, ללא פרוטה, כשהם משאירים מאחוריהם את הכול. שבעים שנה לאחר מכן הם שבו להוכיח לשכניהם בעבר שעם ישראל חי, ששום שונא ומתנכר לא יוכל לעם היהודי, שלזאב וולף נויבואר שאותו גירשו ואת ביתו ירשו יש נכדים וגם נינים שבנו בתים חדשים בארץ היהודים, ושהתורה שממנה הם ניסו להיפטר ממשיכה לעבור מדור לדור.

"יום אחד עצרו חיילים נאצים את אבא וציוו עליו להתעטף בטלית ולהתעטר בתפילין. אבא כמובן עשה זאת, ואז הם נתנו לו מברשת ביד וציוו עליו, כשהטלית והתפילין עליו, לרחוץ את הירקות בשוק"

היינו ילדים קטנים מאוד. לא ידענו אפילו לשמור תורה ומצוות. ניסינו קצת להתפלל, שמירת כשרות הייתה כמעט בלתי אפשרית שכן איש לא נתן לנו אוכל כשר, ולצום לא יכולנו. בסך הכול הרגשנו די מבודדים. מדי פעם בא לבקרנו הדוד, שסיפר לנו שהורינו עושים מאמצים להביא אותנו אליהם לארץ ישראל. יותר מזה לא ידענו דבר. ניסינו להתקיים ולשרוד לבד".

באחד הלילות הקיפו כוחות משטרה הונגריים את בית היתומים ודרשו מהנהלת המקום להסגיר לידם את כל הילדים חסרי האזרחות ההונגרית, כלומר: את כל הילדים היתומים שהגיעו למקום. בתוך החשכה הוצאו הילדים היתומים ממיטותיהם והובלו על ידי המשטרה ההונגרית היישר לבית הסוהר. הכול רעדו מפחד, איש לא ידע מה צפוי לילדים המסכנים. יכלו גם לזרוק אותם מעבר לגבול חזרה לאוסטריה, היישר לידיהם של הנאצים שכבר שלטו שם שלטון ללא מצרים.

כליאת הילדים בבית הסוהר, בחברת פושעים, הטרידה את הממשלה ההונגרית, שעדיין לא נשלטה על ידי הנאצים. היא חיפשה לילדים ולפליטים פתרון יאה יותר. אי אפשר היה להחזיק את כל הנתינים חסרי האזרחות בבית הסוהר; הם תפסו שם את מקומם של הפושעים האמיתיים. וכך למעשה הגתה הממשלה ההונגרית את הפתרון של מחנה ההסגר המיוחד בקצה הצפוני של המדינה, בלב היערות. באחד הימים הועמסו כל האסירים הפוליטיים על משאית והועברו למחנה ההסגר.

דיו מ... עץ תות

קשה להאמין שמקום מדהים, שיערות פסטורליים מקיפים אותו, שימש בעצם מחנה הסגר של שלטונות הונגריה. היום המקום הזה משמש בית חולים לחולי נפש, סגור ומסוגר. שעה ארוכה עומדים האחים ליד שערי בית החולים ומבקשים להיכנס. כאן עברו שלושת הילדים חוויות מצמררות. כאן ברחו מדי לילה החוצה מהמחנה, כדי להביא לתוכו תירס למאכל ותותים.

פרשיית עצי התות היא פרשייה מיוחדת. מתברר כי היהודים ביקשו ללמוד בכל מצב תורה, אולם ספרים לא היו בידם. הם גם לא יכלו להתפלל משום שלא היו ברשותם סידורים. הם החליטו לכתוב הכול מהזיכרון, אבל גם אמצעי כתיבה לא היו בידם. אחד היהודים במחנה ידע לייצר דיו מעצי תות שהיו גדלים בשפע בסביבה. החליטו היהודים לשלוח את הילדים לקטוף מחוץ למחנה את ענפי התות ולהביאם פנימה, ושם, בתוך המחנה, התפתחה תעשייה שלמה של דיו שבה היו כתבים על נייר את ספרי הלימוד הבסיסיים עם סידורי התפילה. כך יצרו להם היהודים ספרייה שלמה של תורה. בבית מדרש מחתרתי ישבו האסירים והגו בשקט. אוי לו למי שנתפס בורה, וגרוע עוד יותר היה גורלו של מי שנתפס כשהוא נושא על גופו דברים מהיער. בין עצי היער האלה סיכנו שני האחים לבית נויבואר את חייהם כדי להביא את הדיו לכתובת ספרי הקודש בתוך המחנה.

"היו לנו מקומות מיוחדים שבהם החבאנו את התותים ואת התירס", משחזר מרדכי. "היו מלבישים לנו מעילים ענקיים, ובשרוולים היינו מחביאים את השלל מהיער. ידענו איך לחמוק מהשומרים, שגם כך לא היו משגיחים עלינו בשמירה הדוקה. היינו כאן מספר חודשים ולא ידענו מה יהיה בסופנו", הוא משחזר.

בארץ ישראל הפכו הוריהם, זאב ולאה נויבואר, כל אבן אפשרית על מנת לממש את הבטחת הסוכנות להעלות את ילדיהם ארצה. היה זה ערב הפתרון הסופי, המצב היה לחוץ, אבל עדיין היה אפשרי להוציא אזרחים שהייתה להם אשרת כניסה למדינה כלשהי. בסופו של דבר קיבלו הילדים אשרת עלייה לארץ ישראל בעזרת עליית הנוער של לונדון. עכשיו היה צריך להעבירם למחנה אחר על מנת להעלותם על רכבת מיוחדת שיצאה מבולגריה לכיוון ארץ ישראל.

אחראי בעירו על אפיית מצות מצווה. הוא היה עומד ליד התנור, מוציא את המצות ומכניס את הבצק החדש, מה שהפך אותו מיד ל... אופה. הביאה לאה אפוא את האישורים הנדרשים לקונסוליה הסינית, שהשתכנעה כי לפניהם משפחה של אופה מומחה בייצור לחם מיוחד (כלומר, מצות), והעניקה לה את האשרה עבור בעלה ועבור כל בני משפחתו.

מצוידת באישורים אלה פנתה לאה אל מטה הגסטפו והציגה להם את הוויות ואת כוונתם לעזוב מיידית את אוסטריה לכיוון אחר לחלוטין. "באותה תקופה טרם נולד הרעיון השטני של הפתרון הסופי, די היה לנאצים בכך שהיהודים עוזבים את מקומות שלטונם", מסביר מרדכי. האישורים הוצגו במקומות הנכונים, וההוראה לשחרר את זאב נויבואר ניתנה. מקץ מספר שבועות הגיע מברק לבית משפחת נויבואר המבשר כי זאב נמצא בתחנת הרכבת בלייפציג בדרכו הביתה לווינה.

אלא שלאנשי הסוכנות היהודית נודע כי משפחת נויבואר קיבלה ויזה לכל המשפחה כולה, והם החלו לשכנע את בני הזוג נויבואר שיסכימו להעביר להם את הוויות, שלא נכתבו עליהן שמות. "נוכל לנצל אותן כדי להציל אנשים נוספים ממחנות הכפייה", טענה הסוכנות, והבטיחה כי תמורת זאת תדאג לבני הזוג לאשרת עלייה לארץ ישראל. ומה עם הילדים? "אלה יגיעו עוד לפניכם לארץ, הם יעלו בעלייה הבלתי לגאלית. קל יותר להעלות ילדים בעלייה כזאת", הבטיחה הסוכנות. בלב מלא חשש הסכימו ההורים. בלילה אחד נפרדו בני המשפחה אלה מאלה בדמעות והבטיחו לשוב ולהיפגש שוב בארץ ישראל. המשפחה התפרקה, וכאן החל מסע התלאות של הילדים, שנותרו ביום בהיר אחד ללא הורים וללא מסגרת משפחתית.

הם עברו לדוידהם באחת העיירות הסמוכות לגבול הונגריה-אוסטריה, כשהם מברחים את הגבול. "על מנת שהמשטרה לא תשים לב, הכניסו לי סוכרייה לפה ועטפו את פניו בתחבושת. מברחת הגבול, אזרחית הונגרית, סיפרה לשוטרים בגבול כי אני חולה בשיניי וכי היא לקחה אותי לטיפול אצל רופא השיניים וכעת היא מחזירה אותי הביתה", מספר מרדכי. השוטרים האמינו. כך, כשהם ללא הוריהם, עברו הילדים, כל אחד בדרכו שלו, את הגבול, והגיעו לשלושה דודים שונים. מאחר שההונגרים חיפשו את המהגרים הבלתי חוקיים, גם את הילדים, הוסתרו הילדים בבתי הדודים כשהם מוזהרים שלא לצאת מהבית בשעות היום על מנת שלא להתגלות. כל היום הם הוחזקו בבית, כשהדודים רועדים מפחד שמא יתגלו על ידי השלטון. מי שנמצאו אצלו מהגרים בלתי חוקיים, גם אם היו ילדים, צפוי היה למאסר ואולי אף לגרוע מכך. הם החליטו לשלוח את הילדים לבית יתומים מיוחד בבודפשט בירת הונגריה, שם אולי יהיו בטוחים יותר.

בחברת פושעים

שעות ארוכות של נסיעה מפרידות בין וינה בירת אוסטריה לבודפשט בירת הונגריה, שהיא תחנתו הבאה. כאילו לא עברו שבעים שנה, עדיין שוכן שם ברחוב מקסיקו הוט, סמוך כל כך למסילת הברזל, בית המידות העתיק שהיה בית היתומים שאליה הובאו שלושת האחים לבית נויבואר במסלול הגלגולים שלהם ללא ההורים.

הדלת נעולה. האחים מצלצלים במצילה כבדה. תומס השומר ההונגרי, גוי חמור סבר, פותח את הדלת אחרי מספר דקות המתנה וסוקר אותם מכף רגל ועד ראש. מרדכי ויהושע, שני האחים לבית נויבואר, מחליפים עימו מספר מילים בהונגרית. אחרי כמה משפטים מתחלף סבר פניו של השומר, ועל פניו הקפואות מופיע לראשונה חיוך אנושי. דלת העץ הכבדה שעוד נותרה מאז נפתחת לרווחה, והם מוזמנים להיכנס פנימה.

לא היה לכם קשר עם ההורים? הצלחתם לקיים חיים יהודיים?

"כמשך החודשים הרבים נותרנו לבד, לא ידענו שההורים משקיעים מאמצי על להביא אותנו לארץ.

עצמאות מחשבתית

מאחורי הקלעים של ההכרזה הדרמטית בה' באייר תש"ח התגלגלו הניסוחים
בין משפטנים ופוליטיקאים שביקשו לפייס את אומות העולם בדרך להקמת
הבית הלאומי המובטח. ההצהרה המדינית הזאת מעולם לא התיימרה להיות
מסמך משפטי מכוון לעיצוב פניה של המדינה היהודית, אבל מובילי מהפכת
ברק של היום לא ממש מתעניינים בחזונו האמיתי של בן גוריון

// יוני רוטנברג

באחד מבוקרי השיבוש או ההתנגדות של המחאה נגד הרפורמה, קשה כבר לזכור את השמות הדרמטיים באופן מדויק, חומה של ממש נבנתה מול קברו של דוד בן גוריון ברמת עבדת. קדמו לחומה הזאת החתמות נמרצות של אלפי מוחים ברחבי הארץ, שהתבקשו לשרבט את שמם על עותק של מגילת העצמאות בתדפיסה המיתולוגי המוכר לכל ישראלי. באותו בוקר נתלו על חבל ארוך, כמו כבסים בשיכון ישן, עשרות העותקים של המגילה המפורסמת עד שיצרו מעין חומת נייר.

המיצג הזה הצטרף לעוד מיצגים רבים שיזמו המוחים בהתבסס על מגילת העצמאות. ברשימה הזאת אפשר למנות טנק שנגנב מאתר הנצחה בגולן ונעטף במגילת עצמאות עצומת מימדים; עותק נוסף בגודל דומה שהונף בהפגנה וצולם מרחפן; מגילת עצמאות שנתלתה על חומת ירושלים העתיקה ועוד שלל רעיונות מקוריים כפי שמחאת הרפורמה יודעת להפיק. זו גם הטרימינולוגיה של הנואמים והמתראיינים בקרב מובילי המחאה: "לא נעצור עד לביטול החקיקה ויצירת חוקה לישראל ברוח מגילת העצמאות".

אלא שספק אם הזקן, לו היה קם משנת העולמים שלו ברמת עבדת, היה מבין את פשר מיצג החומה שנבנה מול קברו. לבטח היה מביט שעה קלה במיצג, אולי אפילו מנסה את עמידת הראש המפורסמת שלו כדי לשנות את נקודת המבט, אך גם זו לא הייתה מפיסה את דעתו. הוא אומנם רוחש רגשי כבוד ונוסטלגיה למגילה המיתולוגית, אך מה עניינה למחאה נגד שינויים כאלה ואחרים במערכת המשפט - אין דעתו משגת. למגילת העצמאות, כחלק מההכרזה האמיצה על הקמת מדינת ישראל, אין קשר לעיצוב דמותה וחוקתה של המדינה כפי שמבקשים המוחים להביע. אין לו אלא לשוב אל מנוחת העולמים שלו, מזכיר לעצמו באנחה כי ליהודים תמיד היו חוכמות והתחכמויות שנישגבו מבינתו.

דיאטה לעקרונות הדמוקרטיה

גיוס מגילת העצמאות למאבק הליברלי-חילוני במדינת ישראל הוא סיפור חדש יחסית. הוא קיבל במה רצינית לראשונה במסגרת הוויכוח על חוק הלאום וסעיף השוויון לכל הלאומים שנעדר ממנו, והמשיך ללוות אותנו גם אל המחאה הנוכחית נגד הרפורמה המשפטית ושלטון הימין בכלל. הוא מתבסס על הנחת יסוד שדמותה של מדינת ישראל נקבעה במגילה ההיא והערכים המוזכרים בה מחייבים חוקתית עד היום, אך העובדות המשפטיות וההיסטוריות אינן תומכות - בלשון המעטה - בתזה הזאת. יתרה מכך, גם בהנחה שיש למגילה ערך חוקתי, הערכים שמבקשים אנשי מחנה השמאל לייחס לה לא תמיד מופיעים בה, והם מביעים יותר משאלת לב מפרשנות כנה.

הורתה ולידתה של מגילת העצמאות בחדר קטן בתל אביב, שלושה שבועות בלבד לפני ההכרזה על הקמת מדינת ישראל. ב־24 באפריל 1948, למרבה הצער יום שבת, התיישב מרדכי בעהם אל שולחן הכתיבה והחל לראשונה במלאכת הניסוח של ההצהרה שיקראי בן גוריון בבית העם. בעהם היה משפטן שאת חוק לימודיו השלים בבריטניה, והוא היה העובד הראשון שגויס למשרד המשפטים, או כפי שכונה אז - מחלקת המשפטים. נקודת המוצא שעליה ביסס את הנוסח מעידה רבות על המטרה שניצבה לנגד עיניו בעת הניסוח והשפיעה רבות על כל גלגולי הנוסחים שבאו מאוחר יותר. בעהם ניסח לראשונה את ההצהרה באנגלית, כאשר הוא מתבסס על הכרות העצמאות האמריקנית בהתאמות למצב הקיים בציון. ליתר דיוק, ככל שמדובר בפסקה העיקרית והמוכרת, "אנו

הראשון שעמל על ניסוח חוקה לישראל, ברוח התורה. הרב יצחק הרצוג

גלגולי המגילה נמשכו, וכעת היא שבה למחלקת המשפטים. בימים הספורים שחלפו התרחבה המחלקה, ויחד עם בעהם יושבים בה כעת עוד שני משפטנים מומחים - אורי ידן וצבי עלי בקר. השלושה מקבלים החלטה אסטרטגית, כעורכי דין משופשפים, לצמצם עד כמה שניתן את המחויבות של הלקוח שלהם כתוצאה מהמסמך. כלומר: השלושה עושים לעקרונות הדמוקרטיים דיאטה קיצונית, ומסתפקים רק באמידה הכללית שהמדינה החדשה תהיה דמוקרטית. החוקרים דב אלבוים ועוזא ברום, שפרסמו פירוש נרחב למגילת העצמאות, סבורים שהעמעום של ערכי הדמוקרטיה במגילה על ידי השלושה אינו נובע מסלידה עקרונית מהם. לטענתם, לשלושה היה ברור שדמותה של מדינת ישראל וערכיה כלפי פנים יתבררו וייקבעו במסגרת כינון החוקה, ומשכך עליהם להימנע ככל האפשר מכבילת מנסחי החוקה להצהרות מדיניות שנוסחו בחדרים הצנועים של מחלקת המשפטים.

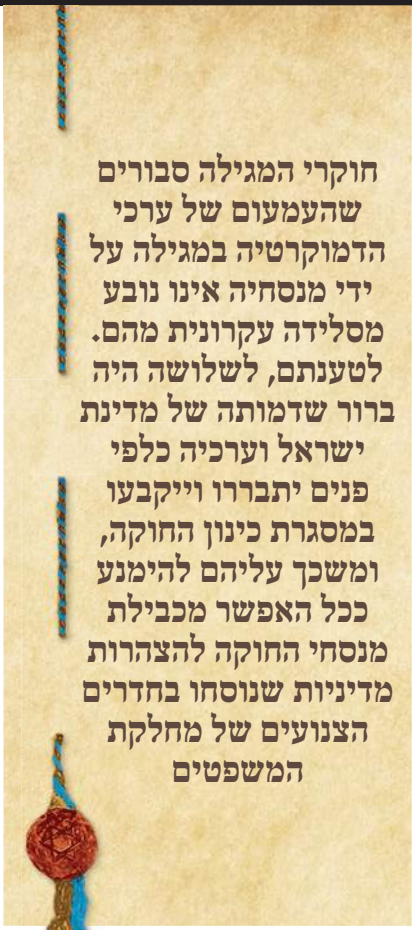
טיוטת החוקה ההלכתית נגנזה

כאן המקום לעצור לרגע מהמרצן לניסוח המגילה ולהניח אצבע על מה שהיה ברור למנסחי המגילה וחותמיה, כמו גם לשופטי בית המשפט העליון עד פרוץ המהפכה החוקתית. לכל המעורבים בהכרזה על הקמת מדינת ישראל וכינון מוסדותיה היה ברור שהשלב המיידי לאחר ההכרזה בפועל הוא כינון חוקה למדינה. למען האמת, זה כתוב במפורש באחת הפסקאות הפחות מוכרות של המגילה: "אנו קובעים שהחל מרגע סיום המנדט... ועד להקמת השלטונות הנבחרים והסדירים של המדינה בהתאם לחוקה שתקבע על ידי האספה המכוננת הנבחרת לא יאוחר מ־1 באוקטובר 1948 - תפעל מועצת העם כמועצת מדינה זמנית".

שנים ארוכות לפני כתיבת המגילה, עוד בשנת תרצ"ז, עמל הרב הראשי שאן נבחר, הרב יצחק

צילום: ויקיפדיה

חוקרי המגילה סבורים שהעמעום של ערכי הדמוקרטיה במגילה על ידי מנסחיה אינו נובע מסלידה עקרונית מהם. לטענתם, לשלושה היה ברור שדמותה של מדינת ישראל וערכיה כלפי פנים יתבררו וייקבעו במסגרת כינון החוקה, ומשכך עליהם להימנע ככל האפשר מכבילת מנסחי החוקה להצהרות מדיניות שנוסחו בחדרים הצנועים של מחלקת המשפטים

אייזיק הלוי הרצוג, על ניסוח חוקה לישראל. הרב הרצוג הלך בדרך הפשוטה: אם מדינת ישראל שתקום מייצגת את תחיית העם העברי ותרבותו, ברור הדבר שגם שיטת המשפט המפוארת שלו שפותחה במשך אלפי שנים צריכה להיות שיטת המשפט הנוהגת בה. שנות המלחמה אומנם עצרו מעט את המלאכה, בשל מאמצי ההצלה המפורסמים של הרב הרצוג, אך לקראת מועד הקמת המדינה העבודה התחדשה במלוא המרץ.

סמוך להכרזה על המדינה הרב הרצוג מחזיק בידו טיוטה לחוקה על פי הדין העברי, שמתחשבת בצרכים המודרניים ובמצבה המדיני של מדינת ישראל. הוא שולח אותה לרמזות מפתח דתיות כחילוניות, והיא גם עוברת במועצת הרבנות הראשית. הוא לא חושב שנסתם עליה הגולל עם הכרות המדינה והקראת מגילת העצמאות על ידי בן גוריון. מאמצי להכניס את נוסחו, שיצא לאחר שנים כספר 'תחוקה לישראל על פי התורה' בעריכת הרב ד"ר איתמר ורדפטיג, נמשכו עמוק לתוך קיץ תש"ח. אביו של עורך הספר, ד"ר זרח ורדפטיג, היה מחותמי המגילה בד בבד עם היותו תומך נלהב של יוזמת הרב הרצוג. בסופו של תהליך, כפי שידוע לכול, הניסיון נדחה על ידי קברניטי המדינה הצעירה.

את המשימה שהוטלה עליה נמנעה האסיפה המכוננת מלבצע. בתחילת חורף תש"ט, כשוך הקרבות, התכנסה לראשונה המועצה, אך בשל התנגדות חלק מהסיעות נושא כינון החוקה ירד מסדר היום, והוחלט כי היא תחוקק פרקים פרקים באמצעות חוקי יסוד, שיאוגדו בסופו של דבר לחוקה. בישיבה ההיא הוחלט ברוב קולות שהאסיפה תיקרא מעתה כנסת, ושהיא תהיה מופקדת במקביל גם על קביעת חוקים רגילים וגם על כינון חוקה. רבים מחברי הכנסת הביעו מורת רוח מההחלטה, בראשם מנחם בגין, מפני שחששו שמה שלא יקרה עם ייסוד המדינה לא יקרה לעולם.

במבט של 75 שנים לאחור, הם צדקו עד מאוד. מההחלטה שהתקבלה בשנת 1949 ועד לשנות התשעים של המאה העשרים איש לא העלה על דעתו שלמגילת העצמאות יש ערך חוקתי כלשהו, בטח ובטח שלא מעמד משפטי ממשי שיאפשר ביטול חוקים בבית המשפט בהתבסס על אותה הצהרה מדינית. גם המחקר עד לשנות השמונים כמעט לא היה קיים, ופרופ' שחר שאוהר הזכרנו

נוסח המגילה מנסה בעיקר להתאים את עצמו לקווי תוכנית החלוקה. ההצבעה בעצרת האו"ם

צילום: לע"מ

המגילה, שופכות אור על הבחירה הגיסוית. "ואשר לדימוקרטיות מערבית", אמר בריאיון כמה חודשים לאחר הכרזת העצמאות, "אני בעד דימוקרטיות יהודית. המערבית לא מספיקה. היות יהודי אין זה רק עובדה ביולוגית אלא גם - ביועיים ושלא ביועיים - מוסרית, אתית. יש לנו תוכן יהודי מיוחד - שצריך להיות נחלת העולם". כמה שנים מאוחר יותר הוא חזר על העיקרון הזה בספר: "שומה עלינו לראות האורות והצללים שבכל ארץ ובכל משטר. גם ארצות החירות והדמוקרטיה, ואפילו ארצות שיש בהן ממשלת פועלים, אינן טלית שכולה תכלת. עלינו ללמוד מכל ארץ ומכל תנועה חייב כל שהוא שיש בה; אבל אסור לנו להשתעבד ברוחנו לשום דרך ולשום תנועה וזה".

כלומר, מנסחי המגילה וחותמיה ביקשו להתנער מההגדרה "דמוקרטית" (כהתוויה מחייבת לדמותה של המדינה שבדרך, והעדיף להיצמד לערך "יהודית" - על המחלוקות הפנימיות הרבות באשר למושג הזה. ערכי השוויון, שנראו למנסחים ראויים בפני עצמם, מצאו מקום במגילה. אך את סט הערכים המחייב של הדמוקרטיה המערבית - הם נמנעו מלקבל על עצמם באופן מוחלט.

יש להניח שהקמת ישיבות וכינון משפט התורה לא עמדו לנגד עיניו של בן גוריון כשהעדיף את היהודית על פני הדמוקרטיה, אך ערכים אחרים שגם קיבלו תוקף מאוחר יותר בחוק הובילו אותו להחלטה על השמטת הדמוקרטיה. סוגיה אחת, קלאסית, מדגימה היטב את הסתירה האפשרית. מדינת ישראל רואה את עצמה אחראית על כל יהודי העולם, ומשום כך פעלה רבות בכל מיני מישורים. היהודים הללו אינם אזרחי המדינה או תושביה, ומשך הקצאת משאבים עצומים לטובתם עשויה להיתפס כפגיעה בערך השוויון לעומת אזרחים מלאומים אחרים שחיים במדינה. לכן, ההגדרה דמוקרטית אינה יכולה להגביל את המדינה היהודית בעיניו של בן גוריון. כך גם בנוגע לשמירת האיוון הדמוגרפי בתוך גבולות המדינה, וכך בנוגע לשלל סוגיות דתיות שהציבור שומר המצוות בארץ מציב בהן דרישות.

בעיצוב חוקה אין קיצורי דרך. כפי שהוכח בדרכים רבות, מגילת העצמאות לא די שלא נוסחה כחוקה, אלא שבאופן מובהק נמנעו מנסחיה וחותמיה מלהתייחס אליה ככזאת. אך גם לו הייתה בעלת מעמד חוקתי כלשהו, לראות בה מקור להיותה של מדינת ישראל מדינה דמוקרטית על פי כל ההגדרות המערביות שלה יהיה זה דבר מופרך. להפוך מסמך לא-חוקתי לחוקתי זו טעות בפני עצמה, אך להפוך מסמך שהושמטה ממנו המילה דמוקרטיה במכוון למסמך המעגן את היותה של ישראל מדינה דמוקרטית - זו כבר בדיה מוחלטת. ●

שגם הובא להצבעה למחרת והוקרא שעתיים מאוחר יותר על ידי בן גוריון, השאיר את המושג "דמוקרטיה" מחוץ למגילה, אך עיגן את החופש וחירות האדם - ערכים דמוקרטיים מובהקים. מנגד, שלא כפי שדרשו נציגי השמאל הקיצוני, ניתן ביטויימה למשמעות האמונית וההיסטורית של ריבונות יהודית בארץ ישראל. הביטוי "צור ישראל" וחזון הנביאים הוזכרו, וגם הקשר המורשתי וההיסטורי. בצורתו הסופית, כפי שמוכרת לנו כיום, הוגש הנוסח להצבעת מועצת העם והוקרא על ידי בן גוריון בהצהרה ההיסטורית.

מכאן מתחלק הדיון לעובדות ופרשנויות. עובדה היא שהמילה דמוקרטיה, שאותה מנסכים לעצמם המוחים בימינו ומבקשים לעגנה באמצעות מגילת העצמאות, אינה מופיעה במגילה בשום תצורה והטיה. לעומת זאת ערך השוויון בין המינים והלאומים מופיע בפירוש. זהו ערך בסיסי בדמוקרטיה המהותית, זו שאליה מכוונים המוחים, ויש לו מקום של כבוד במגילה. לצד זאת, ההגדרה "הודית" כן מופיעה במגילה, כמו גם הקשר למסורת ישראל וחזון הנביאים. מכאן מתחילה השאלה הפרשנית: האם, בהינתן העובדה שערכים דמוקרטיים מוזכרים במגילה, יש משמעות להשמטת המושג דמוקרטיה ככתבו וכלשונו?

פרשנות, מטבעה, פתוחה לכל החפץ לבוא ולפרש. אי אפשר לקבוע כאן מסמרות. אך ההסבר הקרוב ביותר אל הדעת, וגם מקובל על רבים מחוקרי המגילה, נוגע ליחס שבין דמוקרטיה ליהודית. התבטאויות מאוחרות של דוד בן גוריון, האיש החזק שהכריע בסופו של דבר על ניסוחה של

קיבל משקל רב יותר. כתום הדיון, ולקראת הדיון שנבקע גם למחרת, ערך משה שרת את המסמך עריכה עמוקה. הוא הדגיש יותר את עקרונות החירות, ניסח את ההצהרה במקביל להחלטת החלוקה, אך עם כל זה ביצע גם מחיקה אחת מעניינת וכבדת משקל - המילה "דמוקרטיה" נעלמה כליל מהנוסח שלו.

המוחשבה הייתה מדינית, של פוליטיקאים שמבקשים בכל ליבם לקבל את אישור אומות העולם לצעד שעלול להיות שנוי במחלוקת. אהרן ציולינג, חבר מפלגת מפ"ם ולימים שר החקלאות הראשון, הגדיר זאת במהלך הדיון כך: "בטקסט של הפרסום יש להכליל מכסימום דברים מאלה הכלולים בהחלטת האו"ם מה'29 בנובמבר... יש בהחלטת או"ם סעיפי קונסטיטוציה (חוקה). אם כי אנחנו עכשיו איננו נתונים בכלל לעריכת קונסטיטוציה". שוב, למצביעים על נוסח ההצהרה היה ברור שהיא לא תהיה חוקה ולא תחייב את מנסחי החוקה.

בלילה שקדם להצהרה התכנס צוות מצומצם מתוך חברי מועצת העם לתיקון אחרון של נוסח המגילה. ישבו שם באותו הלילה בן גוריון, ציולינג, שרת והרב יהודה לייב מימון. הנוסח הסופי,

בלילה שקדם להצהרה התכנס צוות מצומצם מתוך חברי מועצת העם לתיקון אחרון של נוסח המגילה. הנוסח הסופי השאיר את המושג "דמוקרטיה" מחוץ למגילה, אך עיגן את החופש וחירות האדם - ערכים דמוקרטיים מובהקים. מנגד, שלא כפי שדרשו נציגי השמאל הקיצוני, ניתן ביטויימה למשמעות האמונית וההיסטורית של ריבונות יהודית בארץ ישראל

קודם היה הראשון לחפור בקורות ובתולדות ניסוח המגילה ומשמעויותיו. השינוי החלקי חל בשנות התשעים, יחד עם המהפכה החוקתית של ברק. לאחר שנחקק חוק יסוד כבוד האדם וחירותו, ולאחר שהושפט ברק הגדיר את חוקי היסוד כחוקים בעלי מעמד חוקתי שעל בסיסם יכול בית המשפט לפסול חוקים רגילים של הכנסת, הגיע תורה של המגילה להצטרף לחגיגה.

השופט לוי היה הראשון להעניק מדעתו למגילת העצמאות סמכות חוקתית שבדיעבד. הוא התבסס על פסקת פתיחה הצהרתית לחוק יסוד כבוד האדם, מעין דברי הסבר, והפך אותה לאמירה חוקתית של ממש. מנסחי החוק כתבו כך: "זכויות היסוד של האדם בישראל מושתתות על ההכרה בערך האדם, בקדושת חייו ובהיותו בן חורין, והן יוכוונו ברוח העקרונות שבהכרזה על הקמת מדינת ישראל". על הרוח הזו התבסס השופט לוי כאשר הכריע בעתירה של חברת ביטוח נגד שר האוצר.

בפסק הדין שלו כתב כך: "חוקי היסוד (הכוונה לחוק יסוד כבוד האדם וחירותו - י"ד) הביאו לשינוי דרמטי במעמדה של מגילת העצמאות, בכך שאין היא עוד רק מקור לפרשנות, אלא היא עצמה הייתה למקור עצמאי לזכויות אדם". בכך התיימר לוי לייחס למנסחי הצהרת העצמאות כוונות שלא עלו על דעתם, ולהפוך את ההיסטוריה על פניה. ההצהרה המדינית שקראה לכינון חוקה פנימית על ידי נציגי העם נקבעה בדיעבד כחוקה על ידי מי שהעם לא בחר.

המעשה של לוי היה כה קיצוני, עד שאפילו שופטי בג"ץ - שלא מחמיצים שום אילן להיתלות בו בבואם להצר את צעדי הכנסת - נמנעו מלאמץ אותו כליל. גם כאשר עלו סוגיות שנוגעות לערכים המוזכרים בנוסח הסופי של המגילה בדרך זו או אחרת, העדיפו בבית המשפט העליון להתבסס על חוק יסוד כבוד האדם וחירותו או על המצאות ערטילאיות כמו "עקרונות יסוד של השיטה". הטריק של הפיכת הצהרה מדינית לחוקה משפטית פחות תפס בגבעת רם.

מה חשב בן גוריון על הדמוקרטיה?

בחזרה אל גלגולי המגילה ונוסחיה. אחרי השיפוצים שערכו בה שלושת המשפטים, הגיעה הישורת האחרונה ממש. ב'12 במאי, יומיים לפני ההכרזה על עצמאות מדינת ישראל, הובא נוסח ההכרזה למועצת העם, הגוף שעתידי להפוך בתוך יומיים לממשלת ישראל. הוא נידון בין החברים והוערו עליו הערות רבות. באופן כללי, הנטייה הייתה לשוב ולהיצמד יותר אל החלטת החלוקה. במעבר ממשפטים לפוליטיקאים הצורך המדיני

ניכוס לא רלוונטי של המגילה למאבק החוקתי. מיצג מגילת העצמאות של מתנגדי הרכורמה

צילום: יוסי זמיר, פלאש 90

צילום: שם בראל

התחלה // לפני 32 שנה, נולדה במרילנד שבארצות הברית. הבת השלישית מתוך ארבעה אחים.

אבא // הרב סת' מנדל (72). מוסמך לרבנות ומגייס כספים, וכיום יושב ראש עמותת קרן קובי מנדל. "אבא נולד וגדל בקונטיקט שבארצות הברית, וכבחור הגיע לארץ לביקור שחיבר אותו לכאן. הוא לגמרי המנטור שלי. אוהב ללמוד ומשקיע בלימוד ובמשפחה. אדם אוהב ומקבל".

אמא // שרי מנדל (67), סופרת. ילידת ניו יורק. "אמא היא האדם שאני מתייעצת איתו על הכול. מסורה מאוד למשפחה. אישה שהיא אוטוריטה בתחום השכול. בספר 'חסדי הלב השבור' אמא שיתפה בתחושות בשנה הראשונה של האובדן אחרי הרצח של אחי קובי. הספר נכתב באנגלית וגם תורגם לעברית ואפילו עלה כהצגה בתיאטרון. לאחרונה היא כותבת גם ספרי ילדים".

נפגשים // "אבא ואמא נפגשו בארץ והתחתנו. הם גרו בירושלים. שם נולדו שני האחים הגדולים שלי, קובי ודניאל. ואז הם חזרו לארצות הברית. אבא היה ראש פרויקט הלל, בית לסטודנטים יהודים בקמפוסים בארצות הברית, ואמא לימדה כתיבה יוצרת במכללה. באותן שנים אחי ואני נולדנו".

חוזרים // כעבור שבע שנים שבה המשפחה לישראל וקבעה את ביתה באפרת. "הייתי ילדה בת חמש שלא יודעת מילה אחת בעברית. חבלי הקליטה לא היו קלים, הרגשנו אבודים, אבל לאט לאט התאקלמנו". לאחר שנתיים עברו לתקוע ומאז הם שם. "יישוב נפלא עם נוף משגע, אנשים מדהימים ואווירה מיוחדת".

נוחתת // עם המעבר לתקוע החלה את לימודיה בבית הספר המקומי 'אחדות ישראל'. "מהיום הראשון שם הרגשתי שמקבלים אותי. זה היה בית ספר קטן וכולם כל כך שמחו ועטפו אותנו. מההתחלה שתי בנות מהכיתה ליוו אותי לכל מקום, הסבירו לי כל דבר והכניסו אותי לחברה וזה ממש ריכך את הקליטה".

מטיילים // ביום שלישי ט"ז באייר תשס"א יצא אחיה הבכור קובי בן ה־13 עם חברו יוסף איש' רן לטייל בוואדי תקוע הסמוך, במקום ללכת לבית הספר. "נחל תקוע זה החצר שלנו. לטייל שם היה לגמרי חלק משגרת היומיום שלנו. אבל אף אחד לא ידע שהם ירדו לשם והם פשוט נעלמו".

מחפשים // כשהשניים לא שבו לבתיהם עד הערב, התברר לתדהמת כולם שהם כלל לא הגיעו לבית הספר והחלו חיפושים קדחתניים שנמשכו כל הלילה. "באותו יום הייתה הפגנה בירושלים ורצינו לקוות שהם נסעו בלי לעדכן. הלכתי לישון בסביבות שמונה בערב וחשבתי לעצמי שזה כבר מפחיד שלא מוצאים אותו".

האסון // עם שחר נמצאו שתי הגופות, מוחבאות מתחת לערימת אבנים במערה. אז התבררו ממדי הזוועה: הבנים נסקלו למוות באבנים. "באותו בוקר התעוררתי וראיתי את אבא עומד בחדר שלי. אבא הסתכל עליי בכאב ואמר: 'קובי נרצח'. מאותו רגע החיים שלי השתנו לעד".

אבודה // שני הבנים הובאו למנוחות בבית העלמין בכפר עציון. "הייתה לוויה המונית. היו כלי תקשורת מהארץ ומהעולם ואלפי בני אדם. בזמן ההספדים פתאום ראיתי שתי גופות מכוסות וזה היה מאוד טראומטי בשבילי. עטפו אותנו הרבה, אבל בזמנו לא הייתה מערכת מסודרת להתנהלות נכונה

אליענה מנדל-ברנר

32

נשואה לאברהם ואם לארבעה

תושבת תקוע

מנכ"לית קרן קובי מנדל למען משפחות שכולות בישראל

החצי השני // שנה אחר כך למדה במדרשת ערבות בנתיבות. "זו הייתה שנה מצוינת של לימוד ובנייה אישית". בהמשך הלכה ללמוד פסיכולוגיה ותקשורת באוניברסיטת אריאל. בשנה השלישית ללימודים באוניברסיטה נישאה לאברהם ברנר (35), כיום ר"מ ביישיבה התיכונית שפע (מקור חיים). "הוא העוגן שלי, התמיכה והבית שלי".

הנחת // ארבעה. הבן הבכור, אורייעקב־מרדכי בן השבע, נקרא על שם דודו קובי הי"ד. שלמה־יהודה בן חמש, לביא־ישראל בן שנתיים וחצי ואיילה בת חמישה חודשים. "כל אחד מהם הוא יחיד ומיוחד וכולם לב אחד ענק, זכיתי".

תופסת פיקוד // "תמיד הייתי מעורבת בפעילות העמותה, אבל זו לא הייתה העבודה שלי. לפני חמש שנים מוניתי למנהלת פרויקטים של העמותה ואחראית על תחום האימהות השכולות והאלמנות". כשהמנכ"ל ראובן אנגסטייך יצא לפנסיה לפני שנתיים היא נכנסה לנעליו ומונתה למנכ"לית הקרן. "זה היה נראה לי מהלך טבעי כי תמיד הייתי מאוד מחוברת לרעיון ולאדיאל".

האידיאל // "אנחנו כאן למען אחים והורים שכולים, יתומים ואלמנות שמוצאים בפעילויות ובאירועים של העמותה אי של שפיות, אוויר קשבת ומקום בלב. אנחנו מאמינים שתחושת הביחד עם קבוצת השווים ותחושת השייכות הן מזורז לנפש

בפיגוע ואמר לחבר מהכיתה: אני מצטער בשביל אלו שנרצחו, אבל אני מצטער יותר על מי שנשאר מאחור. האמירה הזאת הפכה מבחינתנו לצוואה של ממש: לא להשאיר אף אחד מאחור. להעניק מרחב בטוח וליווי אישי ליתומים, לאלמנות, להורים ולמשפחות בעלי גורל כואב משותף".

אחי // "קובי אחי הבכור היה ילד מלא חיים, אהב לטייל ואהב ספורט. הוא היה תמיד מוקף בחברים. ילד חכם מאוד. כאח הוא היה גם מציק, אבל גם כזה שמגן ושומר עליי. אני חושבת המון מי הוא היה יכול להיות ואיך החיים שלנו כמשפחה היו ממשכים אילולא הרצח. כל שנה שעוברת זה עוד שנה בלעדיו והחוסר הוא גדול".

על הבמה // בתיכון למדה באולפנה לאומניות בירושלים. "מאוד אהבתי את עולם התיאטרון והבמה. היינו חבורה של בנות במגמה שאהבנו להציג ולשחק יחד".

שירות לאומי // בשנה הראשונה התנדבה ב'עזרה מגד' - עמותה על שמו של סמ"ד גדי עזרא הי"ד שנהרג בקרב בג'נין, שמעניקה סיוע למשפחות נזקקות. "עזרנו למשפחות מעוטות יכולת. חילקנו חבילות מזון, הפעלנו מועדוניות לילדים ועוד". בשנה השנייה הרחיקה טוס עד לדגור שבקולורדו. "הייתי בת שירות בבית הספר היהודי. שנה ממש מאתגרת ומצמיחה".

עם המשפחה המתאבלת ובעיקר עם האחים".

לבד // "אני והאחים שלי הרגשנו שאף אחד מהחברים לא באמת מבין אותנו ולא יודע עם מה אנחנו מתמודדים. כמה שבועות אחרי הרצח חזרתי הביתה וסיפרתי להוראים שלי שרבתי עם חברה, וכשהתנצלתי והסברתי לה שזה נראה קשור לרצח של אחי היא ענתה שזה רק תירוץ. אז ההורים שלי הבינו שצריך לעשות משהו למען אחים שכולים". וכך, כמה חודשים אחרי הרצח, קמה העמותה לזכר הבן - קרן קובי מנדל, עמותה שמהווה בית חם למתמודדי השכול בישראל.

מישהו איתי כאן // קרן קובי מנדל מספקת תוכניות טיפוליות למשפחות ויחידים שאיבדו קרובים מדרגה ראשונה ומתמודדים עם אובדן יקיריהם. בין היתר היא מוציאה את 'מחנה קובי ויוסף' שלוש פעמים בשנה למאות ילדים שחוו שכול. "בקיץ הראשון שהייה מחנה לילדים, זו הייתה בשבילי פעם ראשונה שהייתי עם ילדים שחוו את מה שאני חוויתי, ולא הייתי צריכה להסתיר את הרגשות או להסביר להם מה אני מרגישה. פתאום הכאב קיבל מקום וזו הייתה בשבילי אנחת רוחה". מאז לאורך כל שנות ילדותה נטלה חלק במחנה קובי ויוסף כחניכה, כמדריכה ואף כרכזת.

ההשראה // "כשלושה חודשים לפני שאחי קובי נרצח הוא נכח בהלוויה של אבא לילדים שנרצח

ג'ט

DAVIDSON
דוידסון
ריבול ויניצונ אפרים

המיתר

המיתר

אקבה

מופעי פתיחת קיץ 2023

קורקיע
פארק אריאל שרון
+9964 < TMISRAEL.CO.IL

חמישי

זאפה
נליג בעומר
+9080 < ZAPPA-CLUB.CO.IL

שלישי

15.6

9.5

WWW.AKIVA-OFFICIAL.COM

המיתר

קופמן

43 סיפורים על פרקי אבות ועלינו

אחרי רב המכר "לגדול" על פרשת השבוע,
סיון רהב-מאיר עושה זאת שוב, עם מסכת אבות.

עשרות סיפורים עדכניים ומעוררי מחשבה על אוצרות החוכמה של כולנו, לקוראים הצעירים וגם למבוגרים.

ובסוף כל סיפור - נקודה למחשבה ולדיון.
עוד ספר חובה למשפחה הישראלית.

ידיעות ספרים

להשיג באתר **booky**, **סטימצקי** **STEIMATZKY** **ב-עברית** ובחנויות הספרים המובחרות

רבקי גולדפינגר

rivki@besheva.co.il

במגרש הביתי

בוקר טוב

קמה בשש וחצי. "אברהם ואני מוציאים את הילדים למסגרות ואני חוזרת הביתה עם איילה ומתחילה לעבוד. העבודה מאוד דינמית, למשל כרגע עובדת על מחנה הקיץ והקמפיין השנתי של קרן קובי מנדל". בשלוש אחר הצהריים אוספת את הילדים "ואנחנו הולכים לפארק, מומינים חברים או סתם משחקים בבית עד ארוחת הערב וההשכבות, ואז הרבה פעמים חוזרת לזומים בענייני עבודה". משתדלת ללכת לישון לפני חצות.

הנהגתו

"זמן התאפסות, בנחת ובלי לחץ. זמן להיות עם המשפחה בלי הסחות דעת".

פלייט

אֹהֶבֶת אֶת כָּל סוּגֵי הַמוּזִיקָה שִׁישׁ בְּרִדּוֹ.
נִהְיָת לַשְּׁמוּעָה מוּזִיקָה נֹסְטַלְגִית שֶׁל
שָׁנוֹת ה'90.

צלויות לופת

"ההורים שלי, שהגיעו לישראל בלי משפחה ובלי תמיכה וגידלו פה משפחה, ואחרי הרצח של קובי בחרו להמשיך לחיות ולהוסיף טוב ואור בעולם."

Sten

"יש לי חלום לבנות כפר נופש למשפחות שכולות, שיוכלו להגיע אליו למנוחה של גוף ונפש".

לפניהם אולי

"שיקרה משהו למשפחה שלי".

בשאהיה גצול

“אני באמת מרגישה שאני עדיין צעירה ויש לי עוד הרבה מה ללמוד ולעשות. כרגע משתדלת ליהנות מהשלב הזה של החיים ומצפה ליום שאוכל לשתות כוס תה כשהיא עוד חמה.”

ומאפשרות צמיחה וגדילה לצד המציאות המורכבת".

שכול אזרחי // העמותה החלה את דרכה בפעילות למען משפחות נפגעי פעולות איבה וחללי צה"ל, אבל בשנים האחרונות הרחיבה את פעילותה גם למען מי שמתמודדים עם השכול האזרחי. "זיהינו צורך גדול להכרה בשכול האזרחי. בשכול ממחלות, התאבדויות או תאונות דרכים וכל סוג של אובדן שהוא לא לאומי - לא מקבלים הכרה או תמיכה ממוסדות המדינה, ובסוף המשפחה נותרת לבדה עם מציאות של אובדן וצער קשים".

השכול// "אנחנו מאמינים ששכול הוא שכול וכל משפחה שחווה אובדן באשר הוא צריכה חיבוק ותמיכה כדי לעמוד מחדש על הרגליים. שם אנחנו נכנסים לתמונה, מושיטים יד, מראים להם את הדרך ומקווים להקל במעט את המשא הכבד שהם נושאים יום יום."

מתגייסים // בימים אלו, יום השנה לרצח של קובי ויוסף הי"ד, יוצאת הקרן לקמפייני גיוס המונים במטרה "להבטיח את המשך התמיכה במשפחות השכול הישראלי בתקווה שאף אחד לא יישאר מאחור".

אם זה לא היה המסלול // "הייתי מלווה צעירים יהודים מהעולם שבאים להכיר את הארץ".

חנה קטן
chanakatan@gmail.com

דגל עם לב של עם

אפור, או לכתנות פסים. וגם כאן הזמן פועל לטובתנו.

כל אחד יכול להיות גיבור. הצפירה מחברת אותנו עם הכאב הבלתי־נתפס של אלישבע אשת אהרן הכהן. ממצב של שיא השמחה היא עוברת לשיא האבל, מוות של שני בנים צדיקים ברגע אחד, בנים שעדיין לא הספיקו לבנות את ביתם, "ובנים לא היו להם". העונש האלוקי לפעמים כואב מאוד וממש לא מובן, התפילה החשובה "למען לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה" לפעמים פשוט לא מתקבלת. כל אלו מקופלים בסיפור הגדול של השכול. והיום זהו סיפורן של משפחת פלאי ויניב ודי, אנשים רמי קומה, בעלי אמונה גדולה, שהצטרפו למשפחת השכול השנה בכפליים. מרים פרץ, באר האמונה, למודת השכול, בירכה אותם שיהיו להם כוחות לקום ולהתעודד, בתוך כל בני משפחות חללי צה"ל ונפגעי הטרור שקמים בגבורה יום יום שעה שעה וממשיכים לחיות את חייהם בתוך הכאב הגדול. וגם אנחנו יכולים להיות גיבורים. כמו שדניאלה וייס אמרה בצעדה לאביתר - הגבורה שלנו היא בבניית בתים. בתים גדולים, שוקקי חיים. על כל אדם שנרצח, להחליט להוסיף עוד חיים. עוד ילד לכל משפחה.

ממה הם מפחדים? הילודה שלנו מובילה בקרב כל המדינות המפותחות. בהשוואה לכל מדינות ה-OECD רמת הפרייון הגבוהה ביותר היא בישראל, והיא כל הזמן בעלייה. זהו סימן מובהק לאופטימיות, למבט רוד על העתיד. כמו כן יש אצלנו אוכלוסייה ייחודית של נשים ולדניות ברמה סוציאלית אקונומית והשכלתית גבוהה, דבר שאין לו אח ורע בעולם כולו. אני מתכוונת לאנשי הכיפות הסרוגות. כל המחקרים המצביעים על קורלציה חיובית בין מספר הילדים ובין עוני ורמת השכלה והכנסה נמוכות עוסקים באוכלוסיות שבהן הילודה הגבוהה איננה מתוכננת, כמו בחלק מארצות ערב ובאזורים שונים באסיה ואפריקה. מכאן הקורלציה בספרות הרפואית בין ולדנות לנחשלות.

הילודה שלנו היא בחירתית - היא באה מהבנה שמשפחה היא דבר קיומי, ולכן המאזן הדמוגרפי הולך ונוטה לכיוונו. וזה מאוד מרתיע חלק מהאחים שלנו. הם באמת חוששים שהמדינה הזאת תיהפך לאיראן. התפקיד שלנו הוא להסביר פנים ולהרגיע אותם, בלי לשנות בכהוא זה את התוכניות החשובות לקידום טוהר המשפט ונושאים חשובים אחרים. האיום בירידה מהארץ הוא איום סרק. האם יש מדינה שמחכה לעם היהודי בזרועות פתוחות? אולי גרמניה הנאזרית? אבותינו לא יכלו לדמיין בחלומותיהם הוורודים ביותר את הארץ הטובה שלנו.

חג הגאולה שסימנו ע'. שבת אביבית בפרנקפורט דמיין. רוח קלילה מנשבת, והיא צועדת בצעדי ענק כדי להדביק את צעדיו של אביה. בדרך הארוכה לבית הכנסת האב מלמד אותה את כללי הא"ת ב"ש - קוד המאפשר לחשב באיזה יום בשבוע יחולו מועדי השנה בהתאם לימי הפסח. והנה רק לשביעי של פסח, יום שבו חלו ניסים גלויים, חסר בן זוג. אביה מספר שמסורת משפחתית עתיקה טוענת שהחג שיבשר את הגאולה וסימנו ע' יחול באותו יום בשבוע שבו חל שביעי של פסח - חג העצמאות. האם הייתה זו נבואה? הילדה הזאת הייתה חמותי. ●

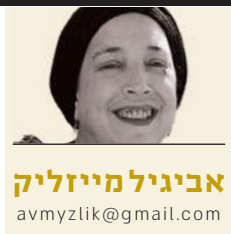
בעיניי זהו נס שהמייסדים החילונים של התנועה הציונית והמדינה שבדרך החליטו לבחור בדגל כחול-לבן עם פסים ומגן דוד, ממש כמו פרוכת של ארון קודש. נדמה לי שגם אם ועדה של בד"ץ העדה החרדית הייתה מנסה לעצב דגל למדינה הקדושה שבדרך, היא לא הייתה מצליחה להציע משהו קדוש ומרגש יותר

רק לא אדישות. כל הארץ דגלים דגלים, זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי. אבל מה זה משנה? העיקר שזקנים ונערים, מהעיר ומהכפר, מהעמק ומההר, מתעוררים ועומדים על רגליהם האחוריות כדי לטעון שהמדינה הזאת - ודווקא זאת, היהודית והדמוקרטית - היא שלנו, היא יקרה לנו, הדגל שלה אינו סתם סמל, ונילחם בכל כוחנו על צביונה הראוי בעינינו. כי הדבר הכי קשה הוא האדישות, הבן שאינו יודע לשאול. כשלמדתי בתיכון צייטלין הייתה נערה אחת שנהגה להתווכח ללא לאות עם רב חרדי שלימד אותנו. היא לא הרפתה והם היו מתכסחים בכל שיעור, כשהיא ניצבת בצד הלייטי. לימים היא נישאה לבן תורה והיום היא אם וסבתא ברוכה למשפחה תורנית מאוד. היא לא הייתה אדישה. משהו הציק לה. אז הנה - עשרות אלפי אנשים מתנערים בכל מוצ"ש מעפר, ואני מאמינה שזו תחילתו של תהליך שבו כבוד ה' יתגלה.

דגל בהכשר בד"ץ. הדגל שלנו כל כך יפה ומיוחד. דגל עם לב של עם. בעיניי זהו נס שהמייסדים החילונים של התנועה הציונית והמדינה שבדרך החליטו לבחור בדגל כחול-לבן עם פסים ומגן דוד, ממש כמו פרוכת של ארון קודש. נדמה לי שגם אם ועדה של בד"ץ העדה החרדית הייתה מנסה לעצב דגל למדינה הקדושה שבדרך, היא לא הייתה מצליחה להציע משהו קדוש ומרגש יותר. הפסים הכחולים על הרקע הלבן כמו טלית עם פתילי התכלת ומגן דוד גדול באמצע מגלמים את חלומותינו הכמוסים באופן מושלם. במהלך המסע במדבר היה לכל שבט דגל עם צבע שהתאים בדיוק לאבן היקרה שהייתה נעוצה בחושן המשפט שעל חזה הכהן הגדול ועליה שמו, להזכיר לכולם בכל רגע את החיבור בין חיי היומיום לקודש הקודשים. גם דגל מדינת ישראל הוא כזה. אשרינו.

דילמה בני-ברקית. אבל לא כולם יסכימו איתי. במשך שנים נהניתי לעבוד במרפאה בבני ברק במהלך כל ימות השנה. היו רק שני דברים שהפריעו לי: הפקקים האיומים שמשתקים את העיר התוססת הזאת וגרמו לי מדי פעם לאיחורים מבישים, ויום הזיכרון לחללי צה"ל. החנייה בקרבת המרפאה עם דגל שהתנוסס לראווה על החלון סיכנה את המכונית שלי בנזקים לא נעימים. גם הצפירה גרמה למבוכה בשאלה מי יעמוד בה ומי לא, עד כדי כך שניסיתי להגיע ביום הזה למרפאה רק אחר הצהריים, ולחסוך את הוויכוחים בחדר ההמתנה על ההתנהלות בזמן הצפירה. אני חושבת שהיום המצב מאוד שונה. הציבור החרדי מצליח יותר ויותר לראות את חצי הכוס המלאה, ומתקרב להכרה שהמדינה שלנו, עם כל מה שצריך עוד לתקן בה, מקדמת את פעמי הגאולה.

בציבור החרדי ישנם גוונים רבים. חלק ניכר ממנו מתפרנס ממשלח ידו תוך הסתפקות במועט, והילדים בונים משפחות יפות. הציבור החרדי תורם רבות לבניין הארץ. ישנם יישובים חרדיים גדולים בבנימין - מודיעין עילית וכוכב יעקב, בגוש עציון - ביתר עילית ומעלה עמוס, בגליל - שכונות בחצור ובחריש, ושכונות בערד, נתיבות, אופקים וירוחם שבנגב. מפעלי החסד שיוסדם בציבור הזה משפיעים אור וטוב בכל חלקי הארץ. מה היינו עושים בלי ארגון ה'צלה' או 'יד שרה', למשל? אבל החשוב מכול - הציבור החרדי נושא עדיין על כתפיו את רוב בניין עולם התורה בארץ ובעולם, גם אחרי הפריחה התורנית שיש ב"ה בציבור שלנו. כן, צבעי השחור והלבן נדמים יותר ויותר לצבעי

אביגיל מייזליק
avmyzlik@gmail.com

באנגליה מצאתי את הישראליות

במסעדה ששכנה בטירה עתיקה, עם צוות טבחים מוקפד ושיטות בישול לא מוכרות, גיליתי את כל היופי שיש בישראליות הפשוטה

ביותר, את החשיבה והתכנון שעומדים מאחורי כל מנה. מבחינה קולינרית זה היה מרתק. אז מה ישראלי בדיוק? המון דברים על ישראליות למדתי שם. קודם כול, זו הייתה הפעם הראשונה שמצאתי את עצמי בחו"ל בלי אף מכר ישראלי. כולם שם היו אירופאים - לא רק אנגלים, גם צרפתים וספרדים וגרמנים והולנדים. אבל אף אחד לא יהודי, וברור שלא ישראלי. אפילו נתקלתי בתופעות של אנטישמיות פה ושם שעד אז ממש לא הכרתי. והחברה הזאת גרמה לי להתגעגע ארצה בצורה שאי אפשר להסביר. פשוט הייתי צמאה לבני עמי, וכל הזמן הרגשתי בלי שאוכל להצביע על כך - שהם פשוט שונים ממני בתכלית. ולמרות הסדר והארגון והשיטה והשליטה - בסופו של דבר היה לי ברור שאני לא כזו ולעולם לא אהיה כזו. הרגשתי שעם כל היתרונות שלהם - הזרימה והספונטניות ואפילו החפיפניות הם כל כך הרבה יותר אני. הצחקים תוך כדי עבודה, התחושה שאני נמצאת עם אחים שלי - לא הרגשתי את זה שם לרגע. אפילו הבדיחות שלהם היו אנגליות וציניות כאלה, שונות כל כך ממה שאני מכירה.

ארוחת הצוות הכי מבוקשת

ועוד מקום ששם הרגשתי לא מעט גאווה ישראלית היה בארוחת הצוות. כמובן שלצוות לא נותנים לאכול מהאוכל של המסעדה, הוא כל כך יקר. רק ביום שבו אחד הטבחים עוזב נותנים לו כמתנת פרידה לאכול במסעדה ארוחה יקרה. אבל בשאר הזמן הייתה תורנות בין כל הטבחים, וגם אני הקטנה, להכין ארוחה טובה לפי טעמו ורצונו לכל הצוות. כמובן שכשהגיע תורי השתדלתי להכין את האוכל הכי ישראלי שיש, וממש שמחתי לראות עד כמה הם נהנים ממנו. למרות שהיינו מוקפים באוכל עילי ויקר כל כך - נדהמתי לראות עד כמה הם נהנו לאכול את הסלט הקצוץ שהכנתי להם, את השניצל והפירה, הכרובית הצליליה בטחינה והחריימה. דווקא הטעמים הביתיים והפשוטים ביותר התקבלו בהתלהבות אצל כל הטבחים. בזכות האוכל הישראלי שהתגעגעתי אליו כל כך זכיתי להצלחה, והטבחים ביקשו שוב ושוב שאני אכין את ארוחת הצוות. ובמיוחד, אני זוכרת איך נחתי אחרי שנה בנגול התעופה. ממש הרגשתי כמו העולים של פעם, רציתי לנשק את כל מה שראיתי: הצעקות, העצבים, התורים, חוסר היעילות, החום, הזוהבים. כן, הכול. פשוט מאיר, מואר, קסום, ארץ שעניי ה' בה מראשית השנה עד אחרית השנה, למרות שאו עדיין לא ידעתי להגיד את זה. אבל להרגיש - הרגשתי עד הסוף! ●

בחיים יש לא מעט דברים שלומדים דווקא על דרך השלילה. כשאני מנסה לחשוב מה הייתה החוויה הכי ישראלית שלי - אין לי ספק שהיא התרחשה דווקא במסעדה מרוחקת ליד העיר באת' שבאנגליה. לאחר כמה שנים של עבודה במסעדות בארץ, הרגשתי שהדרך להתקדם הלאה היא לצאת לחו"ל ולהרחיב את אופקי הקולינריים. התייעצות עם השף האנגלי שלימד אותי שכנעה אותי ללכת למסעדה עם כוכב מישלן אחד. השף הסביר לי שבמסעדות עם שניים ושלושה כוכבים יש תור ארוך של סטודים, זה עולה כסף ואף אחד לא ממש יוכל להקדיש לי זמן. לעומת זאת במסעדה עם כוכב אחד אני אהיה סטודית יחידה, מהר מאוד יציעו לי תשלום על העבודה וכולם ילמדו אותי הרבה. וכך באמת היה, זו ללא ספק אחת העצות הטובות שקיבלתי בחיי.

נעוועיי לחפיפניות

עד מהרה מצאתי את עצמי בפתחה של טירה עתיקה בלב שדות עם מראה ממש מהסרטים. מלון קטן ויפהפה שאליו מגיעים כל שועי ואצילי אירופה, ובתוכו גם המסעדה המדוברת שבה התקבלתי לעבוד. הימים הראשונים היו הלם תרבות. עבדתי לפני כן במסעדות טובות מאוד בארץ, ועדיין הכול היה שונה. החל מחומרי הגלם שאת רובם לא הכרתי, המשך בסירים ומחבתות מנחושת, גופי בישול ענקיים מברזל שבתוכם בערה אש, משטחי הברזל הבוהקים שעליהם טיגנו ובישלו ובתנורים הפנימיים אפו - stove ענקי שאפילו לא הכרתי מילה בשבילו בעברית וכמובן שלא ראיתי כמוהו קודם. הייתה שם משמעת ברזל, כל טבח ידע את מקומו, הייתה היררכיה ברורה ומעמדיות ידועים מראש והעבודה התבצעה בדממה ובריכוז עצום. וכמובן המנות עצמן: כל מנה הייתה מורכבת מכל כך הרבה מנות יחד. לפני הסעודה האורחים קיבלו מבחר של קנאפסים - מנות קטנות יפהפיות, ובסופה צלחת פטיפורים. ובין לבין בשר צבי, טלה, עגל חלב ושללולים, פטריות כמהין שנשמרות בכספת סגורה ולצידן פטריות ספ ומוריי, דגי טורבו וקוד ולמון סול, ירקות שלא הכרתי כמו דנדילין, ווטר קראס ושרוויל שגדלים כולם בגינה לצד המלון. רטבים שמתבשלים שלושה ימים והאלכוהול שמוסיפים להם יקר יותר ממחיר המנה העיקרית וכן הלאה. אני יכולה לכתוב עוד ארבעה טורים רק על המראות שראיתי שם, ובאמת למדתי המון. כולם לקחו אותי כפרויקט, ובכל אחת ממחלקות המטבח שבהן עברתי לימדו אותי ביסודיות את שיטות העבודה המקצועיות

למרות שהיינו מוקפים באוכל עילי ויקר כל כך - נדהמתי לראות עד כמה הם נהנו לאכול את הסלט הקצוץ שהכנתי להם, את השניצל והפירה, הכרובית הצליליה בטחינה והחריימה. דווקא הטעמים הביתיים והפשוטים ביותר התקבלו בהתלהבות אצל כל הטבחים

לא לשכוח ליצוק את הסירופ על חמאפה

כנאפה אבייתי

אז אוכל ישראלי הוא ממש לא אוכל ישראלי. הוא מרוקאי ותוניסאי ופולני וגליצאי, ערבי ויהודי ותימני וחבאני, כך שהכנאפה הערבית יחד עם החומס, הגפילטע פיש, החצ'פורי והקובנה - כולם שייכים אלינו. את הכנאפה הזאת הכנתי בהצלחה מרובה לטבחים במסעדה. הם התלהבו ממנה בצורה לא רגילה, והשף אפילו הכין בהשראתה מנה לאחד הבראנצ'ים שבהם התפריט השתנה בכל פעם.

כ-6-8 מנות

מנחם הקפאפה: 30 דקות

מנחם טיפון: 10-12 דקות

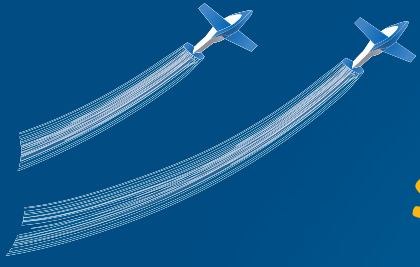
דרגת קושי: קלה

- 250 גרם אטריות קדאיף (אם קונס קפא יס להפסיר סזור בתוך האריזה כל הלימה)
- 250 גרם אבינת מוצרלה טרייה (באיש)
- 100 גרם אבינת ריקוטה
- 150 גרם חמאפה רכה וזך מנחם חמאפה לטיפון
- כוס סוכר
- כוס מים
- רבע לימון, בלי הפקליפה הצהובה
- פיסטוקים קצוצים לקישוט

מכינים את מרכיבי המנה: שמים בסיר קטן את המים, הסוכר והלימון. מביאים לרתיחה, מנמיכים את האש ומבשלים חמש דקות. מעבירים רבע כוס מהסירופ לקערה ושומרים את השאר. מוסיפים לסירופ שבקערה את החמאה ומערבבים היטב עד שמתקבלת תערובת אחידה. קוצצים בעזרת מספריים או סכין את הקדאיף לחתיכות קטנות ומוסיפים לקערה עם תערובת החמאה והסירופ. מערבבים היטב כך שכל האטריות מצופות בתערובת באופן אחיד.

מפזרים את המוצרלה לקערה, מוסיפים לה את הריקוטה ומערבבים היטב. **מרכיבים את המנה:** לוקחים מחבת בקוטר 22-24 סנטימטרים. משמנים אותה היטב בחמאה רכה ומסדרים בתחתית שכבה של כחצי משערת הקדאיף. מפזרים באופן אחיד את תערובת הגבינות ומניחים מעליה שכבה נוספת של יתרת הקדאיף. בעזרת צלחת בגודל מתאים מהדקים מעט את התערובת כדי לתת לה צורה אחידה. מעבירים למקפיא לחצי שעה.

מטגנים את הכנאפה: מניחים את המחבת על להבה בגודל בינוני אך על אש גבוהה. מזהיבים את החלק התחתון כ-3-4 דקות (אפשר להרים בעדינות בעזרת מרית ולראות שהאטריות זהובות מספיק). מסירים מהאש, מניחים צלחת על המחבת והופכים את המאפה. כעת מחזירים את הכנאפה למחבת כשהחלק שעדיין לא הזהיב כלפי מטה. מטגנים עוד 3-4 דקות, יוצקים את הסירופ על המאפה כשהוא במחבת, מסירים מהאש, מקשטים בפיסטוקים קצוצים ומגישים מיד.

75

חוגגים עצמאות בבנימין

הכניסה
חופשית

ותקין בוטיק

בואו לחגוג ביום העצמאות ה-75 למדינת ישראל במתחמי הפעילות ובמסלולי הטיול בבנימין

יום רביעי | ה' באייר 26.4 | 10:00-16:00

מערב בנימין

מתחברים לטבע
בחוות שדה אפרים

פינת ליטוף ומופע חיות מגניב לכל
המשפחה מעגל מתופפים | סדנאות יצירה
מהטבע | ציורי פנים | רכיבה על סוסים

שילה הקדומה

חניון צה"ל

חניון צה"ל הגדול בשילה | מתחם גינה
(מתנפחים) | מופעי תיפוף המונים
סדנאות יצירה מהטבע | דוכני מזון

גוש אדומים

חווייה מדברית
בחוות כנען

חאן מדברי | רכיבה על גמלים וסיור חוויתי
בטרקטור | פארק אתגרי | פינת ליטוף
סדנאות יצירה מהטבע | קליעה למטרה

שער בנימין

מתחם לונה פארק
ומתנפחים

מתחם מתנפחים מותאם לכל המשפחה
בועות סבון ענקיות | מתקני לונה פארק
אמיתיים | סיורים חינוכיים באתר
מתחם גימבורי לקטנטנים

למידע ופרטים בקרו באתר המועצה ובפייסבוק או סרקו את הברקוד

לבירורים על נגישות ניתן לפנות למוקד

